

—

mentelor teritoriale urmau să fie huate la o Conferință a Marilor puteri. Atât Bismarck cât și Wilhelm s'au arătat dușmanii de încheierea acestei convenții. Singur Kromprinț Frederic Wilhelm făcea rezerve, mai ales asupra aranjamentelor teritoriale și la retrocedarea Basarabiei.

Solicitată de către Serbia să intre în război, România a declarat că nu poate ieși din neutralitate. Considerând că declararea războiului de către Serbia și Muntenegru constituia o intimidare serioasă pentru Imperiul otoman, ministrul de externe, Mihail Kogălniceanu a redactat un memoriu pe care l-a trimis Turciei și Puterilor garante. Acest memoriu cuprindea șapte revendicări: 1) Recunoșterea individualității Statului român și numele de România. 2) Admiterea reprezentanților ei în corpul diplomatic. 3) Asimilarea supușilor români din Turcia situați celorlalți supuși străini și recunoașterea dreptului de judecată a lor de către agenții diplomatici români. 4) Inviolabilitatea teritoriului român și delimitarea insulelor Dunării. 5) Încheierea cu Imperiul otoman a unor convenții comerciale, poștale și telegrafice, precum și a unei convenții de extrădare a răufăcătorilor. 6) Recunoașterea pașaportului român și a abținerii consuliilor Turciei de a se amesteca în afacerile privind pe Români din străinătate. 7) Fixarea graniței între România și Turcia la gurile Dunării pe talvegul brațului principal al acestui fluviu. Kogălniceanu amănăta la sfârșitul notei, că în cazul că cererile n'ar fi satisfăcute, România va fi pusă în situația de a adopta o atitudine diferită celei de până atunci. Puterile garante au primit nota cu răceală sau ostilitate. Guvernul rus considera nota inoportună. Decazes, ministrul de externe al Franței, afirma că e inoportun și primejdios a vorbi acum de acele chestii. Englezii (perfidul Albion) considerau că România e împinsă de o ambiție bolnăvicioasă și nădărd în tăia proiecte contra Turciei și Austro-ungariei. În sfârșit, Turcii, cărora li se cerea un răspuns, au declarat că demersul e nepotrivit, prețind că nu se pot ocupa de el, până la sfârșitul războiului cu Serbia și Muntenegru. Nefăcând parte din guvern M. Kogălniceanu, N. Ionescu noul ministru de externe, mult mai puțin îndrăzneț decât predecesorul său, a ales calea neutralității. În iulie-septembrie, Sârbi au suferit înfrângeri serioase, creștând neliniștea în România și întărind agitațiile panslaviste ale Rusiei. Sub pretextul manevrelor de la Isonia, România a concentrat cele patru divizii ale sale. La începutul lui Septembrie, un consiliu rusesc ținut la Livadia, a ajuns la concluzia că războiul e inevitabil. La 26 Septembrie o delegație guvernamentală, în cap cu primul ministru Brătianu s-a mers la Livadia, spre a stabili cu Rusia o înțelegere relativă la eventuala trecere a trupelor ruse pe teritoriul României. În principiu, delegația română a acceptat trecerea trupelor ruse pe baza unei convenții ce trebuia elaborată și semnată. La 4 Octombrie, consiliul rus de la Livadia a ajuns la concluzia că înainte de trecerea frontierelor, trebuia încheiată o convenție cu România.

În Serbia, trupele turcești înaintau. Amenințând cu războiul, Rusia a silit Poarta să semneze la 21 Octombrie, un armistițiu. România a prelungit concentrarea diviziilor sale și Adunarea a votat credite pentru acoperirea cheltuielilor, creștând opt regimente de dorobanți, noi. Se iveau însă dificultăți în cumpărarea de armament în Germania, deoarece Austria nu permitea trecerea pe teritoriul ei. La conferința de la Constantinopol a Marilor puteri, ministrul de externe a trimis un delegat cu misiune specială, dar Conferința a refuzat să ia în discuție cererile României. O nouă constituție otomană, care prevedea între altele, dreptul Sultanului de a investi pe șefii provinciilor privilegiate, a provocat la București o adevărată furtună. S'a format astfel un curent războinic, favorabil unei colaborări cu Rusia. În guvern însă, s'au provocat desbătăli. D. A. Sturdza, contra colaborării cu Rusia, a demisionat la 6 Ianuarie 1877. În noaptea de 5/6 Ianuarie 1877, la o întrunire a deputaților și senatorilor majorității parlamentare, aleși naționali s'au pronunțat pentru încheierea convenției cu Rusia. D. A. Sturdza, reîntrat în guvern, a cerut reduceri mari în bugetele ministerelor, în special la acela al Ministerului de război. Guvernul refuzând reducerile, D. A. Sturdza demisionează din nou la 21 Februarie 1877. Guvernul înființează două regimente noi de artilerie. Dar demisia lui Sturdza a provocat o recrudescență a atacurilor partizanilor neutralității, care erau conștienți că interesele României ar fi mai bine salvate printr-o neutralitate garantată de Marile puteri. Într-un ministru de externe N. Ionescu publica sub numele lui Frédéric Damé, o broșură susținând neutralitatea. Conservatorii prin ziarul "Timpul" al cărui redactor era Titu Maiorescu, duceau o campanie contra Rusilor.

Asigurată de neutralitatea Austro-ungariei prin convenția de la Budapesta, Rusia a hotărât să înceapă războiul. La 31 Martie, România a declarat mobilizarea. N. Ionescu, ministrul de externe, protivnic semnării convenției cu

Rusia, a demisionat. Un consiliu la care au luat parte și foștii primminiștri, s'a pronunțat pentru o convenție de liberă trecere a trupelor rusești pe teritoriul României, dar fără cooperare militară. M. Kogălniceanu s'a pronunțat pentru trecerea și aprovizionarea armatelor ruse, dar contra unei cooperări militare. În cazul că Turcia ar fi încercat să ocupe România, Kogălniceanu se declara favorabil unei alianțe cu Rusia sau cu oricare altă țară. Ca o consecință a aprobării convenției, Kogălniceanu revine în fruntea Ministerului de externe. La 4 Aprilie s'a semnat la București convenția ruso-română. Din partea României semna Mihail Kogălniceanu, iar din partea Rusiei, baronul Stuart. Prin această convenție se permitea trecerea armatelor ruse pe teritoriul României, acordându-se tratamentul rezervat armatelor prietene. Cheltuielile de transport și celele necesități trebuiau să fie acoperite de guvernul rus. Rusia se obliga să mențină și să facă respectate drepturile politice ale Statului român, astfel cum rezultă din legile interioare și tratatele existente, precum și a menține și apăra integritatea actuală a României.

Se anexa o convenție specială, din 26 articole. Printre altele se prevedea că pe lângă autoritățile militare să figureze comisari speciali români, care să facă legătura cu autoritățile locale românești. Pe lângă comandantul șef al armatei ruse, trebuia să fie un comisar general român. Aprovizionarea armatelor ruse trebuia să se facă de către autoritățile românești, la prețurile convenite. Transporturile ruse pe c.f.r. trebuiau să se facă cu 40 % reducere din tariful ordinar. Trupele ruse nu vor trece, nici nu vor staționa în București. Plățile vor fi făcute de Statul rus pe baza unității monetare române sau franceze, în numerar sau în bonuri plătibile în termen de două luni de la emisie. Armata rusă putea să importe sau să transmise toate articolele necesare, fără a plăti vamă.

După cum se vede, Mihail Kogălniceanu gândise bine toate punctele convenției. Totul era perfect într-o convenție încheiată cu oricare alt Stat civilizat, dar nu cu Rusia. Punctul principal, respectarea integrității României, în mod normal înseamnă asigurarea Basarabiei. Dar Rusii aveau pregătit o arguție juridică lipsită de orice fundament, că Basarabia fusese cedată după războiul Crimeii Moldovei și nu României, ori prin convenție, Rusia se obligau să respecte integritatea României, și nu a Moldovei. Arguția e nu numai falsă, ci deosebit de stupidă. Un alt punct important al convenției era interzicerea trecerii și staționării trupelor ruse în București, celace denotă că Mihail Kogălniceanu avea un robust instinct de conservare și nu se asemăna ierurcilor lui Dimitrie Cantemir.

La 6 Aprilie a apărut decretul de mobilizare a armatei. La 14 Aprilie Rusia a declarat războiul Turciei. Trupele de cavalerie au trecut frontiera României și în seara zilei următoare au trecut Siretul la Barboși. Adunarea de la București a aprobat convenția cu 60 voturi favorabile și 25 protivnice. Turcii, cu vasele lor de război au atacat Brăila. Calafatul, Bechetul, Oltenița și Călărași. La 26 Aprilie mobilizarea armatei era terminată, ajungându-se la 58.700 de ostași, cu 190 de tunuri. La 26 Aprilie, artileria română a răspuns la Calafat celei turcești, bombardând Vidinul. În acel moment se ajunsesse la o stare de război de fapt. La 29 Aprilie un grup de deputați aprinși de un partizan al lui Kogălniceanu, a propus Adunării o moțiune, prin care se cerea ruperea legăturilor de dependență față de Turcia și proclamarea stării de război. S'au votat mai multe moțiuni, printre care ultima, aprobată de 58 de deputați cu 29 în contra și 6 abțineri, proclama starea de război cu Turcia și recomanda guvernului să activeze în așa fel ca la terminarea războiului să se recunoască independența României. Se deschidea de fapt calea proclamării independenței dar se lăsase guvernului, să hotărască alegerea momentului oportun. Mihail Kogălniceanu fusese pentru amânarea hotărârii, pentru a vedea care o atitudine a Marilor puteri. În fond el considera moțiunile votate de Adunare și Senat că o declarație de independență. La 9 Mai, ca răspuns la o interpelare a lui N. Fleva, Kogălniceanu răspundea: "Moțiunile votate au recunoscut că suntem în stare de război, au recunoscut că suntem delegați de legăturile noastre cu Poarta Partă, prin urmare suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare". Prin urmare Kogălniceanu afirma că aleși naționali, deci poporul, au votat independența în ședința de la 29 Aprilie dar că guvernul, din motive de prudență, nu a proclamat-o încă. Și la 9, Adunarea a votat următoarea moțiune: "Camera mulțumită de explicările guvernului asupra urmărilor ce a dat votul de la 29 Aprilie, la act că războiul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consfințirea lor oficială. Și compland pe dreptatea Puterilor garante, trece în ordinea zilei. Au votat moțiunea 79 de deputați și s'au abținut doi. În același zi, Senatul a votat o moțiune asemănătoare.

(Viene de la pag. 1.)

el mando del Bogdan Voevoda, que fundó el Principado de Moldavia.

El tercer grupo ocupaba las tierras situadas al sur de los Cárpatos hasta el Danubio, frontera natural con el imperio romano del este, el Balcánico de entonces.

Este grupo tuvo su forma estatal propia por la emigración de los rumanos perseguidos por los húngaros en la provincia transilvana de Fagares, hacia el sur de los Cárpatos, bajo el mando del príncipe Radu Negro, en el año 1280.

Los tres grupos ocupaban el territorio de la antigua Dacia, y en la historia contemporánea están nombrados vascos, lo que deriva de la denominación eslava de los rumanos —Vlahi—. Todos tenían las características de su origen romano y hablaban el idioma rumano, unitario para todos.

Al mismo tiempo, con la formación de los Principados de Moldavia y Valachia, surgía para ellos y para Europa el peligro otomano.

Conquistando el imperio bizantino de Asia y de Europa, y sometiendo por la fuerza a los países balcánicos de Bulgaria y Servia, los turcos llegaron al Danubio y a las puertas de la Europa central.

Desde el principio los países rumanos formaron un duro obstáculo para la expansión turca en Europa, y las victorias fulminantes de los príncipes Mircea el Viejo, Vlad el Empalador, Miguel el Valiente, de Valachia, como las de Esteban el Grande, Petru Rares, Juan Voivoda el Terrible, de Moldavia, crearon siglos de luchas y vasallaje, disminuyendo la fuerza agresiva otomana.

Por estos motivos, los turcos, conociendo el espíritu indomable rumano, prefirieron ponerse siempre de acuerdo con ellos, acordándose el vasallaje con pago de tributo, evitando transformarlos en bajalatos.

Los rumanos, igual; cuando sentían que las cosas no podrían salirles bien, aceptaban la condición de vasallos, y así llegaron hasta 1859, fecha en la cual el príncipe moldavo Alejandro Ion Cuza, por una hábil maniobra política, consiguió, con el apoyo moral de Napoleón III, la unificación de los dos Principados de Moldavia y Valachia, y hasta 1877, cuando el nuevo Reino de Rumania bajo el cetro del rey Carol I de Hohenzollern, logró la independencia de la soberanía turca.

1877 constituye una fecha trascendental en la historia de nuestro pueblo.

Los soldados rumanos, dignos de sus antepasados guerreros, supieron, por su heroísmo y sacrificios, conquistar con las fortalezas turcas de Grivitsa, Rahova y Plevna, la

Mausoleul Soldaților Români căzuți la Plevna.

libertad de su país, ayudando al vecino búlgaro, que lo consiguió también.

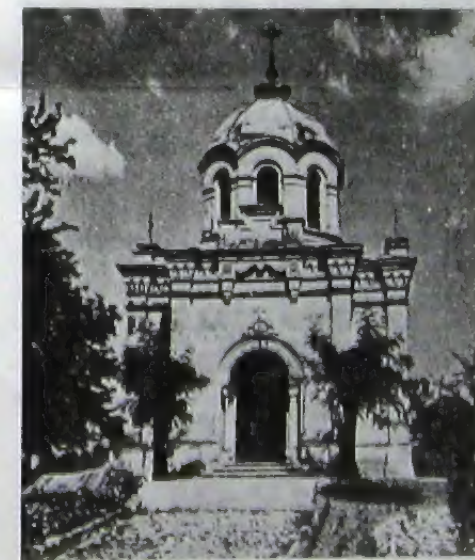
Los mauseoles que los búlgaros levantaron para los miles de soldados rumanos caídos en Plevna y Rahova atestiguarán para siempre la gesta rumana.

Al mismo tiempo conocieron, una vez más, la perfidia de los rusos, los cuales al pasar por sus tierras se habían obligado, por un tratado firmado, a respetar la integridad territorial rumana, mas aún cuando las tropas rumanas, llegadas en su ayuda como aliados, les salvó de un desastre total en Bulgaria, y por primera vez se dieron cuenta de la falta de honradez y de visión política de los países europeos del oeste, que no supieron frenar la rapidez del imperialismo ruso.

En las negociaciones de paz de San Stefano, los rusos no aceptaron la asistencia de los rumanos vencedores (como lo confirma el hecho de que el vencido comandante en jefe Osman Pascha se había entregado a los rumanos y no a los rusos), lo que les permitió obtener por parte del sultán la cesión de la tierra rumana del sur de Besarabia, cuya integridad habían garantizado, obteniendo "a cambio" para los rumanos la retrocesión de la tierra de Mircea el Viejo, la Dobroudja, hasta el borde del mar Negro.

En el Congreso convocado por Bismarck en Berlín "las grandes potencias" no hicieron más que confirmar los arreglos de San Stefano con la misma ligereza con que en la Conferencia de Paz de 1945, en Postdam, confirmaron los convenios de Yalta, por los cuales quedó entregada a la "influencia soviética" toda la Europa del este.

Los brillantes de los festejos de este primer centenario de la independencia de Rumania depende de cómo los europeos convocados en el II Congreso de Paz en Belgrado y los aliados sepan vetar al imperialismo ruso desatado por Brejnev y agradece, por fin, al pueblo rumano tantos siglos de luchas y sacrificios en defensa de Europa.

Mausoleul Soldaților Români căzuți la Grivitsa.

Prin urmare a fost votată o moțiune la 29 Aprilie și o alta la 9 Mai. Cea de la 9 Mai spune că Adunarea a mulțumit de explicările guvernului asupra urmărilor ce s-a dat votului de la 29 Aprilie, în cel de rușarea legăturilor cu Poarta și Independența a primit consacrară oficială. Independența a fost proclamată oficial a doua zi, reze Mai, dată ce, evident, coincide cu data venirii Prințului Carol în Țara. Guvernul (Executivul), era absolut liber să proclame Independența la 9, la 10 sau la 11 Mai, adică la o dată pe care ar fi socotit-o cea mai potrivită împrejurărilor. Adunarea a votat Independența de două ori, prima dată la 29 Aprilie, când li lăsa, în mod expres, Guvernului libertatea de a alege momentul oportun pentru a o proclama și a doua la 9 Mai când nu face altceva decât să ratifice hotărârea de la 29 Aprilie. De data aceasta nu mai dă în mod expres Guvernului libertatea alegerii momentului, dar acesta este implicit: Adunările, Legislativul deci, votează, dar Executivul este cel ce pune în practică, adică guvernul. După votul unelui sau amândorui. Adunări, Guvernul, Executivul, execută sau nu, celace poate duce apoi la un vot de diam din partea Adunărilor sau contrariu, disolvarea Adunărilor și noi alegeri. În rezumat, Adunările, Camera și Senatul au votat Independența la 29 Aprilie, au ratificat-o la 9 Mai și Guvernul, deci Executivul a proclamat-o la 10 Mai, deci o procedură perfect legală.

Toți istoricii români au acceptat ca dată a Independenței României, data proclamării ei oficiale, 10 Mai. Comunități române au declarat și sebezăa 9 Mai ca dată a Independenței. Iată ce spune istoriografia comunistă: "Istoriicii burghezi, între care D. A. Sturdza, Titu Maiorescu și N. Iorga, adăugând dinastia și desconsiderând vătoria Corpurilor legiuitoare, au legat în mod tendențios proclamarea Independenței României ziua de 10 Mai 1877, ziua de aniversare festivă a sositrii în București a lui Carol I, pentru a face să se creadă că Independența se datora acestuia. În realitate, așa cum s'a arătat, Independența a fost declarată cu o zi înainte, la 9 Mai, de către Corpurile legiuitoare, *scripțiile de popor*, singurele în drept să o hotărâre de o importanță așa de mare" ("Istoria României", vol. IV, p. 805). Deci și istoricii burghezi au considerat 10 Mai, ca dată a Independenței. Citiților vor fi desigur surprinși văzând cum comunistii li tratează cu același dispreț și pe Nicolae Iorga. Se știe că atât RPR-ul cât și RSR-ul au tălmăcit și continuă să tălmăcească pe Iorga. S'ar fi putut crede că această considerare se datora dimensiunilor gigantice ale istoricului român. După cum se vede, motivele acestei tălmăci, sunt cu totul de alt ordin. Argumentația e falsă, mai ales dacă ne gândim cu cât dispreț vorbește istoriografia comunistă de Corpurile legiuitoare, de deputații și senatorii din acele vremuri, adică de reprezentanții poporului, de popor, "singurele în drept să ia o hotărâre de o importanță așa de mare" ("Istoria României"), în Istoria aminiută, de seci, de sute de ori, deputații și senatorii acelor vremuri sunt insultați, "burghezi, burghezo-moșierii", fiind termenii cei mai puțin duri.

Mihail Kogălniceanu a anunțat proclamarea Independenței, Marilor puteri, printr-o notă, prezentată de agenții diplomatice. Nota era prezentată în numele guvernului, cum era normal, ca o decizie a guvernului, cum tot normal era, și nu în numele Corpurilor legiuitoare sau poporului, cum ar fi fost anormal. S'a întâmpinat o ostilitate generală. Turci ne-au învinuit de rebeliune și au declarat că și păstrează drepturile intacte asupra Țării noastre. Anglia cerea *puterilor europene* să ia măsuri energice de pedeserie. De aceea, ministrul de externe francez, a evitat să primească personal nota prezentată de agenții diplomatice române. Germania a declarat că problema Independenței României nu putea fi rezolvată decât la încheierea păcii. Austria, deasemenea, a adoptat o atitudine rezervată. Rusia a declarat că privilegia proclamarea Independenței ca un fapt împlinit, *de facto*, dar nu de *jure*.

Armata română s'a pus pe picior de război, într-un timp scurt. La 3 Mai s'a votat un credit de 10.000.000 de lei pentru armată. Până la sfârșitul anului s'au mai votat credite de încă 15.000.000 de lei. La 11 Mai s'a hotărât anularea "dării către Poartă de 914.000 de lei și înscrisoarea acestei sume în bugetul Ministerului de război, iar la 10 Iunie s'a votat legea biletelor ipotecare. Bineînțeles că acești istoriografi comunistă scoate în evidență ajutorul dat de Rusia, un împrumut de 4.000.000 de lei, din care a deplas la 29 Aprilie 1.000.000 de lei. Dar acest "ajutor" era un avans asupra cheltuielilor pe care Rusia avea să le facă în Țara noastră. La începutul războiului, prin mobilizări, efectivul armatei a ajuns la circa 100.000 de oameni cu 190 de tunuri, din care 160 erau Krupp. Situația armamentului infanteriei era slabă, circa 35.000 de puști Peabody. "Iegirea din această situație dificilă ne spune istoria citată, la pag. 609, a fost posibilă datorită ajutorului Rusiei. La sfârșitul lunii Aprilie, guvernul rus a trimis României 26.000 de puști Krnka, 8.600.000 de

cartuze, 20 de tunuri de asediu, 12 mortiere, 9410 proiectile și 4 vagoane de praf de pușcă. Vorbind de puștile Peabody, comisia ne spune că erau proaste, uită însă să ne spună cum erau puștile Krnka. S'au făcut comenzi de armament și munții la firmele particulare din Anglia, Franța, Belgia și Germania, dar deși Statul român plătește comenzile, ele nu ajuns la destinație, din cauza opunerii Austriei. S'au făcut apeluri la populație pentru cumpărarea de arme și aceasta a răspuns cu entuziasm. În total s'au adunat 1.639.798,25 lei, dintre care 1.212.611,50 lei fuseseră special dăruți pentru cumpărare de armament. Cu această sumă se puteau cumpăra circa 50.000 de puști, *desigur* noi. Concluzia că cele 26.000 de puști Krnka date de ruși, *desigur* vechi, nu reprezentau mare lucru, circa 600.000 de lei. Serviciul sanitar organizat de generalul Davila, a fost, în general bine organizat. Comitete de Doamne (*desigur* burgheze) au organizat spitale, ambulanțe, au strâns bani, lenjerie, scame, etc. Deficiență a fost aprovizionarea. La începutul războiului, armata română nu avea intenție. Este indiscutabil că soldații români au suferit, mâncând peșteți ușați, boabe de porumb, pâine stivă și brânză cu viermi. O spune această Istoria citată (pp. 611-12) și cele spuse sunt confirmate de un martor ocular, Ștefan Georgescu-Sergent (Memorii din timpul războiului pentru Independență, 1877-78, București 1891), pe care istoria României li citează la p. 618 și la bibliografie, bineînțeles în părțile care le convin. Dar Istoria, citată fără nici o îndolală din simpatie față de Rusia (*deși* țaristă), spune la p. 612: "Uneori, când unitățile se vedeau lăse cu totul în părăsire, se adresa intențienței ruse și primeau alimente de acolo". Ștefan Georgescu-Sergent, repetă, citat de comisia, a stat pe front de la început până aproape de cucerirea Plevnei. Ne vorbește de brânză cu viermi (brânză vie cum o numeau soldații) și de peșteți ușați tari ca fierul, dar nu a auzit că ar fi venit ca ajutor o singura "hlebă" de la Intendența rusească. Și Georgescu-Sergent era artilerist deci în poziții unde normal, intențiența rusească putea ajunge mai cu ușurință. S'ar putea spune că martorul ocular, deci Ștefan Georgescu-Sergent, a fost în locuri unde n'a ajuns "ajutorul" rusec, n'a avut deci noroc să mănânce o hlebă rusească, dar că în alte

Basorelie de pe soclul statuii lui C. A. Rosetti.

locuri, minimesa s'a întâmpnat. Dar Istoria citată, acolo unde afirmă că intențiența rusească a ajutat pe români, adică la p. 612, nu indică sursa informației sale la război, nici măcar cu ocazia referinței la "Documente de război", surină dificil de controlat. Dar despre "omenia" că să nu vorbim de camaraderia rusească, se înscrisoarea lui Ștefan Georgescu-Sergent să ne vorbească. Un convoi de care cu boi care transporta răniții români, a slegat ore întregi în frig și ploaie, pentru că pe podul de peste Dunăre, trecea un convoi, al Intendenței ruse. Evident, comitete prezidat de Constantinescu-Tagi nu și convine să citeze și aceste rânduri din cartea martorului ocular, Ștefan Georgescu-Sergent.

Dar războiul nostru de Independență a fost primit cu entuziasm în Ardeal și Bucovina. În Ardeal s'au constituit comitete de Doamne, tot burgheze, care au strâns bani, lenjerie, medicamente, etc. și au venit și voluntari cari nu s'au oprit în Oltenia, ei au luptat la Plevna. Printre ei e căpitanul Moise Grozea. Din Bucovina a venit un grup de tineri care a mers aproape tot drumul pe care până în Oltenia, dar de acolo au fost nevoiți să se întoarcă, din cauza presiunilor austriece. Presiunilor Budapestei, guvernul român le-a rezistat și voluntarii au luptat la Plevna. Populația a oferit în afară de bani, alimente și îmbrăcăminte. Ofrandele înregistrate de guvern au fost: 378.900 litri (?) de porumb, 125.000 litri (?) de orz, 262.000 kg. de fasole și legume uscate, 91.438 pânzi, 47.244 kg. de brânză, 2332 de coțofene, 2992 flaneuri, 2.564 kg. de scamă. În total aceste ofrande înglobează 9.247.053 lei.

După mobilizare, cele patru diviziuni românești, s'au desfășurat pentru a acoperi Dunărea de la Turnu Severin la Calărași, cu misiunea de a împiedica învadaarea teritoriului de către Turci, protejând astfel înaintarea Rușilor spre Dunare, diviziunile I-a și II-a în Oltenia, diviziunile III-a și IV-a în Muntenia. Peste câteva săptămâni, diviziunile III-a și IV-a au trecut și ele în Oltenia. Trecearea principală a Dunării de către Ruși s'a făcut la Zimnicea. În noaptea din 15 Iunie, bateriile românești instalate pe malul Dunării, ținând pozițiile turcești sub un bombardament continuu de la 14 la 16 Iunie, pentru a împiedica pe Turci să trimită ajutoare la punctul de trecere. După trecerea Dunării, armata principală rusă a cucerit Târnova și treacărea Șipca la 7 Iulie, iar la 14 Iulie avangarda a ajuns la Stara-Zagora, dincolo de Balcani. "Nefind susținută la timp de alte unități, iar Turcii aducând forțe împătrite — spune comisia —, detașamentul generalului Gurko a fost nevoit să se retragă pe crestele Balcanilor. Aici unitățile ruse "au rezistat eroic" în fața armatei otomane, nepermițându-le să recupe treacărea Șipca (p. 618). La 4 Iulie, corpul IX de armată a intrat în Nicopole. În lupta pentru cucerirea acestui oraș, a contribuit și artileria română, instalată la Islaz. Flămânda și Turnu Măgurele. Două regimente de infanterie românească de pe malul stâng al Dunării, au ținut sub foc continuu trupele turcești. Ambulanța română a transportat apoi la spitalul din Piatra Olt pe răniții ruși de la Nicopole. După cucerirea Nicopolei, generalul Krüdner a trimis o brigadă să ocupe Plevna. Același dat la 5 Iulie, a fost *impetuș*, ne spune comisia, dar Rușii au fost siliți să se retragă. La 18 Iulie Rușii au dat o nouă bătălie, dar și de data aceasta o au fost vâșpeli. Cu două zile înainte de darea primei bătălii, Krüdner a cerut comandantului diviziunii IV-a române, generalul Manu, să li în primire cetatea Nicopolei și pe cei 7000 prizonieri ruși, pentru ca astfel ei, să poată ataca Plevna cu toate trupele de care dispunea, dar Manu a refuzat, întrucât nu era autorizat de comandamentul armatei române. În fața acestui refuz, comandantul suprem al armatei ruse a rugat pe cel al armatei române să ordone trecerea trupelor românești peste Dunăre, dar acesta a refuzat, motivând că nu există încă "o învoială specială pentru cooperarea armatelor ruse și române". Ghilemele apartin comitetei. Tot această spune că între prima și a doua bătălie rusească, Osman pașa a avut timpul să ridice "puternice fortificații de apărare în jurul Plevnei". N'o spune, dar comisia lasă să se înțeleagă că dacă generalul Manu ar fi trecut Dunărea la prima cerere, Krüdner ar fi putut ocupa Plevna, care în acel moment nu era fortificată. Punând între ghileme lipsa unei învoii speciale, comisia blamează hotărârea comandamentului român. Ori această hotărâre era nu numai logică ci și răspunsul demn și Românilor, a căror cooperare fusese refuzată de către ruși în tratativele duse la sfârșitul lunii Aprilie. În acele tratative, guvernul român li li oferise colaborarea militară în sudul Dunării, cu condiția ca armata română să aibă o bază de operații proprie și o linie de comunicații desebă de a rușilor. În cursul lunii Mai, cu ocazia vizitelor făcute de Tar și de Marele Duze Nicolae, și apoi cu ocazia vizitelor Domnitorului Carol și ministrilor români la Ploiești unde era comandamentul armatei ruse, s'o dezbătut idela colaborării militare peste Dunăre, dar nu s'a ajuns la nici o hotărâre concretă. "Tarul și Gorceacov, spune comisia, exprimând interesele claselor dominante din Rusia țaristă, au refuzat în principiu colaborarea, menționând că, eventual, ea ar putea avea loc numai cu condiția absolută a unității comandamentului superior, care ar rămâne în mâinile generalului șef al armatei imperiale, clauză care n'a fost acceptată" (p. 618). Dar care erau "interesele claselor dominante din Rusia"? Comisia evită să precizeze. Și nu sunt greu de ghicit. Rușii refuzaseră colaborarea și din fâșioșenie, dar, în special din cauza planurilor pe care le aveau în celece ne privește. Ș planurile acestea erau teribile. Ocuparea Basarabiei era secundară. Dealtfel acesta era un punct câștigat. Puterile europene la cedaseră Basarabia cu ușurință, atât la Reichstadt cât și în acordul secret de la Budapestă. Bismarck le-o oferise încă din 1875. Dar ei voiau Constantinopolul. În această problemă a Constantinopolului, lordul Derby spunea în Septembrie 1876: "Nici o mare putere nu este dornică să li vadă în stăpânirea aștei, nici un stat mic n'are puterea să li păstreze; o ocupare internațională este un expedient înolitoic și primejdios". După cum se vede, lordul Derby nu se gândise la soluția "Constantinopolul, oraș liber". E drept că între soluția "Constantinopolul oraș ocupat de forțe internaționale" pe care o citează lordul Derby, soluția pe care o consideră "expedient înolitoic și primejdios" și soluția "Constantinopolul oraș liber", la prima vedere pare că nu ar fi mare deosebire. Și totuși deosebirea este enormă. A ataca un oraș ocupat de trupe internaționale, înseamnă să intri automat în război cu toate puterile ce au acolo trupe de ocupație. A ataca și ocupa un oraș liber, chestiunea e mai facilă. Mai ales că în fața acestui

Constantinopol, oraș liber, ar fi fost prieten de totdeauna al Rușilor, Bulgării, slavii ca și ei. Și această soluție, Constantinopolul oraș liber, au reușit s'o însereze și în acordul dela Reichstadt și în acordul secret de la Buda-pestă. Dar panavlistii nu se încurau în aceste socoteli mărunde: ei voiau ocuparea Constantinopolului imediat, considerând că războiul va fi o plimbare facilă până la Stambul, și politica oficială, adică a Tarului și a lui Gorceacov, îngloba în fiecare și mai mult, utilizarea vizitelor. Ori, în acest caz, o colaborare militară cu Românii ar fi însemnat obligatii de natură morală. Orice de mori canitilist ar fi fost mentalitatea puterilor occidentale, ocuparea României, după ce l-ai acceptat colaborarea pe câmpurile de bătăie, după ce soldații români și-ai vărsat sângele alături de soldații ruși, ar fi fost de natură să sguide conștiințele occidentale și să se ia o atitudine holată. E celace rușii voiau să evite. Pentru luarea Basarabiei gâsiseră o argutie juridică stupidă, pentru ocuparea întregii României după ce ar fi luat parte la război, s'ar fi necesitat arguții de altă natură, pe care rușii nu le aveau la dispoziție. Deci colaborarea militară a Românilor ar fi însemnat o ghileua legată de piciorul rușilor.

După rezultatul dezastruos al celei de a II-a bătălii din fața Plevnei, temându-se mai ales de trecerea de la defensiva la ofensiva a lui Osman pașa, celace ar fi putut însemna aruncarea forțelor rusești în Dunăre, rușii sunt puși în greea situație. Deaceia, la 19 Iulie, marele duze Nicolae a cerut "insistență", spune comisia, cooperarea armatei române, peste Dunăre. Comisia utilizează cuvântul "insistență", când cel adevărat ar fi fost "disperat". Căci cererea s'a făcut printr-o telegramă și telegramă înseamnă grabă. Putea duzele Nicolae dacă nu s'ar fi simțit la greea strâmtoare în loc să ajungă la "Strămtori", să utilizeze alt mijloc mai puțin grăbnic. Comisia nu vorbește sau mai bine s'ar evita să vorbească, ca și cum această telegramă nu ar fi existat. Și ea a existat. Textul ei li găsim în altă lucrare reeristă, și anume în "Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi" de C. C. Giurescu, la pagina 570: "Prințul Carol al României, la locul unde se găsește cartierul general român. Turcii, îngrădind cele mai mari mase la Plevna, ne copleșesc (nous abiment). Rog a face fuziune, demonstrație și, dacă e posibil, trecerea Dunării pe care tu dorești s'o faci. Între Jiu și Corabia această demonstrație e indispensabilă pentru a facilita mișcările mele. Nicolae". Această demonstrație între Jiu și Corabia era mai degrabă temută de a nu fi atacat din spate și flanc de trupele turcești din cetatea Vidinului, cetate întărită, care dealtfel a fost cucerita de trupele române după căderea Plevnei. Tot cauzele și iată "insistența". La 18 august, la Plevna, s'a avut loc o întâlnire între Prințul Carol și marele duze Nicolae. "S'au stabilit cu această ocazie", spune comisia — detalieile cooperării militare și s'a convenit ca armatele ruse și române dirilate împotriva Plevnei, să li puse formal sub comanda lui Carol, secundat de generalul ruș Zotov ca șef de Stat major și de generalul român Al Cernat (p. 618). Se observă cum comisia vrea să minimizeze poziția Prințului Carol. Formal, spun ei, dar chiar acest "formal" admis de ruși, arată situația disperată în care se găseau și comisia, la aceiași pagină, mai spune: "Carol pune condiții fiind călăuzit nu atât de interesele României, cât de o emanaș prusașă nejustificată de mândria rasei lui". Aceste fraze sunt scrise de Români? Dar Carol I era în acel moment Domnitorul României și mândria lui exprima mândria românească. Comisia spune că era nejustificată, dar Carol era de altă părere. El spunea că oricât de mulți generali ruși pot intra sub comanda unui Domnitor al României, dar un Domnitor român nu poate intra sub comanda unui mare duze rus. Deci ar fi vorba de un comanda *român* și nu de unul *rus*. Dar oricum ar fi fost, oricât de nejustificată ar fi fost mândria Domnitorului, fâșioșenia rusească, la gree încercare, a fost nevoită să cedese, să se învoiescă.

Trupele române au ajuns deci la Plevna. Cuprîndeau circa 38.000 de oameni, cu 108 tunuri. Armata română era sub comanda generalului Cernat, iar Prințul Carol comanda trupele rușo-române, *efectiv*, nu formal cum spune istoria României alcătuită de comisia dirilată de P. Constantinescu-Tagi. La Plevna, trupele române au luat poziție în fața puternicilor redute Grivița și Lenik-Bair. Pentru a se apropia cât mai mult de redutele turcești, regimentul 13 Dorobanți a dat un prim atac la 27 August, scotând pe Turci din redutul care proteja reduta Grivița. Pentru ziua de 30 August, comandamentul aliaților hotărâra să o noua ofensivă care a intrat în istorie cu numele de "a treia bătălie de la Plevna". Armata turcească de la Plevna era aprinsă de 14 redute puternice înscrise de comisia de apărare Grivița, care era considerată cheia Plevnei, deoarece celace Grivița, care ar fi străduținat tot sistemul de apărare turcesc. Redutele erau legate între ele prin șanțuri adânci și largi. La atacul de la 30 August, trupele române aveau misiunea să ocupe reduta Grivița. Se credea

că era numai una, dar, erau două. Grivița numărul 1 și Grivița numărul 2. La 30 August deci, la orele 15, a început atacul cu patru batalioane din divizia III-a și 4 din divizia a IV-a. Se credea că până la redută sunt 400 m. dar după ce s'au pascure 1000 m. s'a ajuns la o vale abruptă și largă de vreo 500 m. Reduta era pe malul celălalt al văii. Turcii au deschis un foc nimelitor. Pierderile românești au fost mari și soldații au numit această vale, "Valea Plângerii", sau "Valea Sângelui". În apropierea redutei a căzut maiorul Șonțu, în fruntea batalionului său. Din urmă venea căpitanul Valter Mărcineanu care, a jucat sub comanda lui și oamenii lui Șonțu, îmbărbătându-l. Dar la 20 m. de redută a căzut și căpitanul Mărcineanu. Aceste două nume, Șonțu și Valter Mărcineanu au devenit legendare, din exemplul lor de eroism săpându-se generațiile dintre 1877 și 1918. Ei nici mai târziu, între cele două răboaie mondiale, aceste două nume n'au fost uitate. Decimate, batalioanele diviziei a III-a, au fost nevoite să se retragă. Divizia III-a atacase reduta. Grivița numărul 2, dar la aceiași ora divizia a IV-a atacase reduta. Grivița numărul 1 cea mai importantă. Colona de atac era compusă de batalionul 2 Vânători și din câte un batalion din regimentele 14 și 16 Dorobanți și 5 de Linie. Aceste unități conduse de Lt. colonelul S. Voinescu, maiorul Candiano Popescu și căpitanul ardelean Moise Grossea, deși respinse la început,

(Bernia) și al "Gazetelor de Chicago" (Statele Unite): "Mi-ar trebui mult timp ca să citesc pe toți bravi... Niciodată n'as fi crezut să văd atâtă bravură la o trupă care până atunci n'a cunoscut focul... Armata română merită să fie pusă lângă orice altă armată a Europei și ordine poate fi mândru de soldații și ofițerii ei, care au dat probe atât de strălucite de vitejie". Correspondenții ziarelor "Le Siècle" și "L'Indépendance Belge", scria: "Cu o îndârjire de necerut s'au aruncat în această vale a morții; respinși, zdrobiți, decimați de focul omoritor al unui inamic acoeperit... neizbitând nici un moment, avansând mereu... lăsând în urma lor un lung șir de morți și de muribunzi. Au fost acte de eroism care nu se pot povesti". În "Mémorial Diplomatique" din Franța, s'a scris: "... în numeroasele lupte care au inundat cu sânge vecinătățile Plevnei, Românii s'au condus cu un eroism căreia Europa întreaga îi aduce omagiu". "Der Osten" din Viena, scria: "Bărbăteasca pășire a Românilor pe câmpul de război a schimbat cu o singură lovitură situația Statului român... Eroii care țin sus și tare pe câmpurile de luptă ale Bulgariei drapelul român, care e împodobit cu lauri nemuritori, nu-și versă în sadă sângele. România liberă și independentă va ocupa cu mândrie un loc în concertul european și măreșea ei s'apăstrează cu numele ei vor fi imprimate în inimile generațiilor viitoare". În sfârșit, "Imparcial" din Madrid, scria: "... efectul moral produs în sufletul trupelor românești de ultimele operații e excelent. Toată lumea e martoră că armata românească știe să se bată".

Dar rezultatul celei de a treia bătălii a Plevnei era departe de a fi satisfăcător. În consiliile Mareii comandanți, Prințul Carol a susținut că Plevna nu poate fi cucerită prin atacuri, ci trebuie încercată. Opinia lui a prevalat. Iată încă o dovadă că Prințul Carol conducea trupele ruso-române *efectiv și nu formal*. În așteptarea altor trupe rusești s'au dat lupte pentru încercarea totală a Plevnei. În aceste lupte, Românii au cucerit toate localitățile până la Opanet. Astfel Plevna a fost complet încercuită și cucerirea ei rămănea numai o chestiune de timp. E bine să se menționeze care erau forțele "aliate" de

Costolud, Crustarelo, Smârdan, etc., unele dintre ele fiind costolud după modelul Plevnei, era o sarcină mai grea decât acela de a înainta spre Constantinopol. În urmărire a unor forțe în debandă. La 18 Ianuarie 1878, trupele rusești au ajuns în fața Constantinopolului. S'a încheiat un armistițiu, iar la 19 Februarie s'a încheiat pacea de la San Stefano. Tot rușii singuri, tot fără Români. Dar cele-

Stampă din Muzeul militar din București. Asaltul redutei Rahova.

alte puteri nu puteau accepta această pace, nu le conveneau prevederile ei. Anglia și Austro-ungaria se pregăteau să atace cu armele. Rusia, *știeți*, nu putea risca o confruntare cu aceste puteri. Fără îndoială că dacă războiul contra turcilor ar fi fost așa cum visau ei... o simplă plimbare

accepte un congres de pace la Berlin. Bismarck își realizase planurile: să ațacească pe ruși și apoi să-i aducă în fața Europei. Congresul s'a deschis de 1 Iunie 1878. Reprezentanții români, Brătianu și Kogălniceanu au fost admisi doar să citească un memoriu. Congresul a durat o lună. Prin pacea încheiată, Bosnia și Hercegovina au fost date Austro-ungariei spre administrare și desigur citorilor nu vor fi surprinși Anglia a luat și ea Cipro. S'a recunoscut independența României, căreia i se lăsa Basarabia și i se dădea Dobrogea. Rusia a trebuit să renunțe și de data aceasta la visul ei: Constantinopol.

Se poate spune fără exagerare că norocul nostru a fost... Osman pașa. Din cauza lui, visul rușilor de a declara Constantinopolul oraș liber, ca o primă etapă, așa cum se stipula în acordul de la Reichstadt și apoi în cel secret de la Budapesta, s'a spulberat. În fața pericolului de a fi aruncați în Dunăre, rușii au fost nevoiți să ceară ajutorul României. Acest ajutor armat și, mai ales faptul că forțele rusești au ajuns silete în fața Constantinopolului, în imposibilitatea de a accepta un război cu Anglia și Austria, a fost salvarea noastră.

Spre surprinderea mea, și a cititorului desigur, argumente în spiritul acestor afirmații, îmi furnizează... Tribuna României, anul VI, nr. 108 din 1 Mai 1977, pagina 8, la că citim în această gazetă destinată exclusiv unității exilaților: "Am auzit că Mihail Kogălniceanu a spus lui I. C. Brătianu: "Nu știu dacă să ne bucurăm sau să ne întristăm". Aceasta se întâmpla a doua zi după încheierea păcii de la San Stefano. Mai departe citim: "Prințul Carol, sfătuit de Brătianu, a părăsit Capitala, plecând ieri spre Pitești, Slatina, Craiova, unde se află masa trupelor românești". Aceasta se întâmpla la 30 Aprilie. Motivul? Ne lămurim tot Tribuna României, ceva mai departe. "Se știe sunește că trupele ruse din preajma Bucureștilor au primit ordin să se pregătească pentru ocuparea Capitalei". Ce s'ar fi întâmplat fără Plevna și fără Osman pașa?

Anul acesta Românilor sărbătorește cu entuziasm, împlinirea unui secol de când Țara noastră a reintrat în istorie, de când am scuturat jugul turcesc. E vorba de *independența față de turci*. Panславismul, pentru atingerea scopurilor lui imperialiste, s'a folosit totdeauna de religii, ca de niște perdele de fum. Până la 1918 împingeau înaintea lor religia ortodoxă. De atunci au descoperit altă religie: comunismul. Căci nu trebuie să ne înșelăm: în apatele Rusiei comuniste, să ațaceș dușman implacabil al Neamului nostru: panславismul.

În spatele ortodoxismului, panславiiștii voiau Constantinopolul. În apatele comunismului voiesc tot globul. Oricum, în anul acesta sărbătorim 100 de ani de la scuturarea jugului turcesc. E o dată. Istoria noastră a fost vitregă. Abia reîntrați în istorie, am fost scoși din nou din ea, cu o brutalitate fără precedent. Din 1944, am intrat sub altă amenințare, mai grea și mai periculoasă. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu și grație dăruirii acestui obidit Neam, putem să așteptăm cu încredere eliberarea cea mare, scuturarea presiunii moscovite, *independența deplină*, independența pentru totdeauna de deasupra capului nostru a acestei săbii a lui Damocles: panславismul.

N. St. Gheorghe.

Eroi români din războiul independenței. Soldat Ion Aluști, sold. N. Teodorescu, căpitan Valter Mărcineanu, maior Șonțu.

au reușit să ocupe reduta cea mai importantă a sistemului de apărare turcesc, Grivița numărul 1. Precum se vede, toate unitățile atacante erau românești. Totuși istoria citatei comisi, nu uită să adauge că aceasta victorie s'a datorat faptului că au fost stimulate de prezența unor unități rusești (11).

Atacul de la 30 August a fost dat și de trupele rusești care au atacat întârzierile din partea de sud a Plevnei. "Generalul Skobelev, ne spune comisia, a atacat impetuos, cucerind înaltul două redute, dar a fost nevoit să se retragă, cu mari pierderi. Deci, în atacul de la 30 August, au fost ocupate trei redute, două de către ruși și una de Români, din cele 14 câte constituiau sistemul de apărare turcesc. Rușii atacaseră cu trei corpuri de armată, iar Românii cu unul. Și aceasta reduta Grivița numărul unu, cea mai importantă, cucerită de Români, a fost păstrată până la sfârșitul războiului, iar cele două, cucerite de ruși cu toată impetuozitatea generalului Skobelev, au fost pierdute.

Erolul soldaților români a fost recunoscut de străinii martori oculari. Iată ce știe corespondenții ziarelor "Bund"

Atacul român la Grivița. Pictură de N. I. Orlogorescu.

Încercările. Erau 125 de batalioane, 88 de escadroane și 64 de baterii rusești și 45 de batalioane, 38 de escadroane și 19 baterii românești, deci mai mult de 80 % în infanterie, aproape 80 % cavalerie și tot aproape 80 % artilerie. În atacurile de la 30 August, proporția era 25 % trupe românești. Atacau patru corpuri de armată, din care unul era românesc. Deci proporția trupelor românești, atât în atacurile citate cât și în asediul Plevnei, era nu numai departe de a fi neglijabilă, ci deosebit de importantă. Din punct de vedere eroism, adică comportament, e suficient să se citească frazele avântate ale corespondenților de presă străini. Și trecând peste ele, rămâne în picioare rezultatul: Românii au cucerit și păstrat cea mai importantă reduta. Rușii, conduși de impetuozul Skobelev, au cucerit două redute de mai mică importanță și le-au pierdut pe amândouă.

Regimentul 8 de Linie (dacă nu mă înșel din Tecuci, sub comanda Locotenent Colonelului Coltrău, văzând că Turcii părăsesc reduta Grivița numărul 2, fără să mai aștepte ordine, pornește la atac și intră primul în Plevna. Când Osman pașa a fost prins, și-a dat sabia colonelului român Cerchez. E un adevăr istoric acesta.

Plevna a capitulat la 28 Noiembrie. Trupele rusești au pornit apoi către Ținta lor seculară: Constantinopol. Pentru aceasta nu mai era nevoie de însoțitori, mai mult, aceștia i jenuș. S'a dat deci trupelor române o misiune secundară, aceea de a curăți de inamici apatele trupelor rusești. Și și aici trupele române au dat dovadă de eroism. A atacat și cucerit orașele și târgurile Vidin, Belogradie,

Ordinea de bătălie la asaltul redutei Rahova.

până la Constantinopol, alta ar fi fost situația. Dar Rușii fuseseră la un pas de dezastru, de la care fuseseră salvați de micul popor român, a cărui colaborare o refuzaseră la început, atât din răloșenie cât, mai ales, pentru a nu-și creia obligații. Mariile puteri deci, au obligat pe ruși să

Stampă din Muzeul militar din București. Asaltul redutei Grivița II.

- (1) Crăhange, *Histoire de la Russie*, p. 277.
- (2) Vie de la Jonquière, *Histoire de l'Empire ottoman*, II, p. 80.
- (3) E. Gurialnov, *Le Bosphore et les Dardanelles*, p. 307.
- (4) N. Iorga, *Politica externă a regelui Carol I*, pp. 117 și 120.
- (5) P. Matter, *Bismarck et son temps*, 3, p. 425.
- (6) E. Gurialnov, op. c., p. 316.
- (7) N. Iorga, op. c., p. 138.
- (8) N. Iorga, op. c., p. 138.
- (9) A. Andreadă, *La politique orientale anglaise avant et pendant le Congrès de Berlin*.
- (10) E. Gurialnov, op. c., p. 318.
- (11) I. C. Brătianu, *Acte și cuvântări*, 3, pp. 148, 149.
- (12) *Memoriile regelui Carol I*, p. 31.
- (13) I. C. Brătianu, op. c., p. 80.
- (14) I. C. Brătianu, op. c., p. 104.
- (15) I. C. Brătianu, op. c., p. 111.
- (16) E. Gurialnov, op. c., p. 340.

LA UNIFICACION RUMANA DE 1600

PRELUDIO DE LA INDEPENDENCIA DE 1877 Y DE LA GRAN RUMANIA DE 1919

MIGUEL EL VALIENTE

por T. BELGIU

O se puede hablar de la independencia de 1877, sin recordar las hazañas en el mismo sentido del príncipe Miguel el Valiente, entre los años 1593-1601. Son trescientos setenta y siete años desde aquel 27 de mayo de 1600, en el cual el pueblo rumano, bajo su mando, realizó la primera unión política de los Principados rumanos de Valachia, Transilvania y Moldavia.

Esta gesta, de trascendental importancia en la milenaria historia de nuestro pueblo, a pesar de que duró poco, se transformó en mito, forjando en la conciencia de las generaciones que siguieron la idea de la unidad territorial y de la independencia de soberanías extranjeras, meta que fue lograda siglos más tarde, en tres etapas: la unión de los Principados de Valachia y Moldavia, bajo el mando del príncipe Alexandru Ion Cuza en 1859, la independencia de la soberanía turca, bajo el cetro del príncipe Carol I de Hohenzollern, en 1877, y la integridad de todos los territorios rumanos, bajo el rey Fernando I, en 1918.

El príncipe Miguel el Valiente fue hombre sobrio en su vida, decidido en sus actuaciones, que emprendía con voluntad inquebrantable y valentía. El intuyó con claridad el favorable momento europeo y las direcciones de desarrollo hacia el porvenir del pueblo rumano a fines del siglo XVI, empujando necesariamente a la creación de un organismo político unitario, tanto para la defensa propia de las tierras rumanas como para la defensa de Europa contra los turcos caminando hacia Viena.

La victoria de don Juan de Austria en Lepanto y la liberación del Mediterráneo del control otomano había abierto grandes posibilidades para la Europa occidental, urgiendo la necesidad de liquidar la dominación turca en la Europa oriental.

Recomendada y sostenida por el Papa, se creó una especie de liga europea de defensa contra la invasión turca, aliándose con este fin el emperador alemán Rodolfo II, el príncipe de Transilvania, Sigismundo Bathory, y el príncipe de Moldavia, Aron el Tirano.

Miguel el Valiente, sin esperar la invitación, se ofreció por sí solo en participar al lado de los príncipes rumanos mencionados, haciendo caso omiso del hecho que Sigismundo Bathory, aprovechando la oportunidad, exigió a la delegación valaca de "boyards", enviada por Miguel para tratar el asunto, que aceptase la soberanía de él, lo que ellos hicieron, pero lo que el príncipe Miguel nunca lealtizó.

Concedor de las reacciones turcas y de la crisis de prestigio de Constantinopla, en 1594, como de la lentitud de preparación de los demás adherentes a la lucha antiofomana, Miguel el Valiente, de acuerdo con los príncipes rumanos, inició la sublevación contra los turcos. El en Bucarest, Aron el Tirano en Moldavia y Sigismundo Bathory poniéndose en marcha hacia el sur para ayudarlos. El 13 de noviembre de 1594 alertó a todos los príncipes cristianos, desde el Papa hasta Felipe III de España y Rodolfo II de Alemania. Recibió, como todos sus antepasados, promesas, buenas palabras y consejos, quedando al fin "solo ante el peligro". Miguel el Valiente siguió con su decisión, rompió con la soberanía turca, liberando por proclamación a sus sujetos de "cualquier obligación pecuniaria a favor de los turcos" y pasando por las armas a los cobradores turcos del tributo, a los observadores del cumplimiento de los acuerdos y a los "2.000 guardias turcos del príncipe", en realidad guarnición destinada a vigilar la recaudación del tributo de vasallaje heredado de sus antecesores.

La insurrección se extendió a lo largo del Danubio y los pueblos sojuzgados de los Balcanes, búlgaros, serbios, albaneses, griegos se unieron en masa a ellos. Desde Vidin hasta Braila las huestes de Miguel aniquilaron las fortalezas turcas, llevando un fabuloso botín de guerra, pero a pesar de todo no pudo impedir que el ejército de casi 100.000 hombres, enviado para castigar a los rebeldes bajo

el mando del célebre visir Sinan Basha, pasara el Danubio.

Entre tanto, una conspiración de "boyards" moldavos, pagada por los vecinos polacos, había destronado a Aron el Tirano, poniendo el 3 de julio de 1595 en su lugar al príncipe Esteban Rasvan, el cual, como su antecesor, pasó al lado de Miguel, pero sin poder, debido a las circunstancias, participar efectivamente en la lucha. Sin más medios que el ejército nacional, unos 10.000 hombres, y los campesinos, que acudieron a su llamamiento con toda clase de armas improvisadas de sus utensilios

El príncipe rumano Miguel el Valiente.

campesinos, el príncipe Miguel el Valiente, un gran estratega, atravesó el ejército de Sinan Basha a la región de bosques y pantanos de Calugareni sobre el río Neajlov, donde, después de una decisió hora de encarnizada lucha, logró una brillante victoria sobre el enemigo, que perdió el 40 por 100 de su ejército y huyó en desorden hacia el Danubio. El mismo Sinan se escapó por milagro del pantanoso terreno en donde se hundió con su caballo, abandonando incluso el estandarte de Mahoma que le acompañaba en la lucha.

Miguel ganó la batalla el 13 de agosto de 1595, y su nombre, el del país y sus hazañas militares eran el objeto de los grandes acontecimientos del año, pero no pudo perseguir las tropas imperiales otomanas.

Retirándose por los bosques que cubrían la Valaquia de entonces, desde Calugareni, Miguel y sus tropas se retiraron hasta los Carpatos y sus bosques milenarios, hermanos siempre de los rumanos, esperando el enlace con las tropas transilvanas de Sigismundo Bathory, encuentro que tuvo lugar en el mes de octubre del mismo año. Juntos

emprendieron el viaje hacia el Danubio otra vez, reconquistando una tras otra todas las ciudades ocupadas por la "Semiluna", Târgoviste, antigua capital del reino; Bucuresti, la nueva capital, y Giurgiu, la fortaleza que defendía el paso del Danubio. Sinan Basha, preso del pánico, se retiró y abandonó el resto de su ejército, pasó de escondidas al gran río, siendo destituido de sus funciones por el sultán.

El príncipe Miguel y su hija Florica en la corte del emperador Rodolfo.

La baja de Nikopia, que sustituyó a Sinan, bajo la presión del príncipe Miguel, que había asediado la fortaleza, aconsejó al sultán ceder y aceptar la paz con el "peligroso Ghiaur vecino", paz que otorgaba a Valachia la independencia de la soberanía turca y la renuncia a todas las obligaciones derivadas de antiguos tratados de vasallaje.

Dos contemporáneos, por ejemplo Barton, embajador inglés en Constantinopla, decía: "Lo que tantos emperadores, reyes y príncipes jamás pudieron lograr, Miguel lo logró, aplastando la hueste del sultán". Su rival, Zamoyaky, canciller de Polonia, comunicaba sobre Miguel a su rey: "La verdad y el honor me exige confesar que es una persona completamente excepcional que sólo puede ser comparado con los más grandes héroes de Grecia o Roma de la antigüedad."

La victoria aplastante de Calugareni fuera de las dimensiones europeas que tenía, significaba poner los cimientos de la independencia soñada de su país y una puerta abierta a su visión política de ser el libertador de los Balcanes.

Sus famosos capitanes hermanos Buzesti, Dell Marcu, Baba Novac y otros, machacaron, en los meses que quedan de 1595, el resto de las fortalezas turcas, conquistando Giurgiu y Braila a principio de 1596.

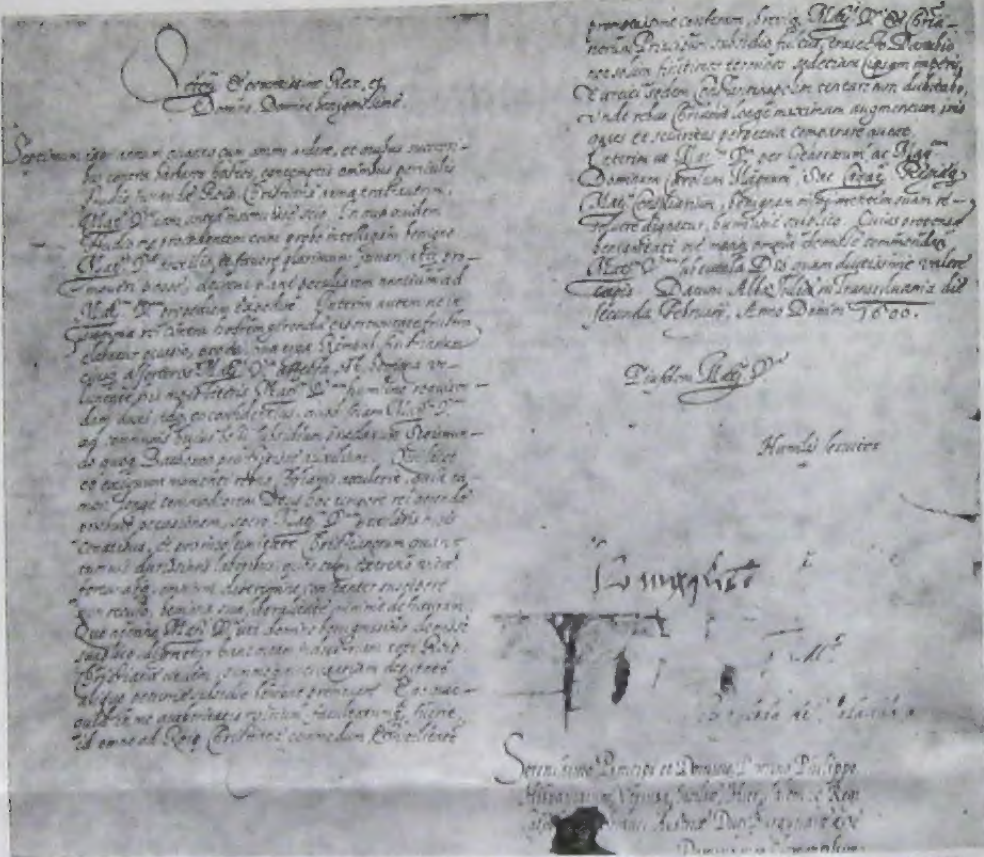
Moneda de oro del príncipe Miguel como Voivode de Valachia y Transilvania.

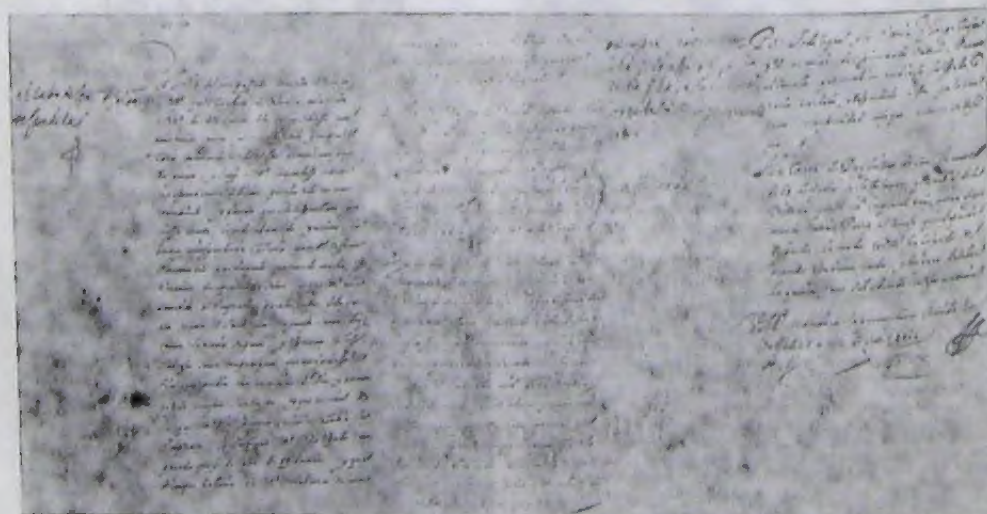
El sello del príncipe Miguel el Valiente como Voivode de Valachia, Transilvania y Moldavia.

Entrada del príncipe Miguel el Valiente en Alba-Iulia.

Primera carta del príncipe Miguel el Valiente dirigida al rey Felipe III de Alba-Iulia, el 2 de febrero de 1800.

La segunda recomendación del Consejo del Reino español para otorgar al príncipe Miguel el Valiente y la aprobación del rey Felipe III. Así se haga, de un sabio valioso de honor, Valladolid, 22 septiembre 1801.

promoción de este país, el príncipe Miguel, que no confiaba plenamente en las buenas relaciones con el caprichoso Bathory, príncipe de Transilvania, buscó llegar a un acuerdo y colaboración con el Imperio alemán de Rodolfo II, firmando un tratado a Manastirea Dealu, en junio de 1598, por el cual Miguel reconoce la soberanía del emperador, pero el emperador le da la paga para 5.000 soldados y armamento y municiones. En cambio, Miguel se obligaba a defender contra los turcos el Imperio, Transilvania, Valachia y Hungría.

Diablos del D.

Humberto

La mugglet

La mugglet

El prestigio del príncipe Miguel había llegado a tal altura que fatalmente suscitó la envidia de los vecinos húngaros y polacos, los cuales decidieron a Sigismundo Bathory, que, influido por los polacos, buscaba la amistad de los turcos. Arrogante, pidió a Miguel el Valiente de ceder el Trono.

Miguel comunicó al emperador Rodolfo las amenazas que caían sobre el Imperio, Transilvania y Hungría, y la política por Polonia del cardenal Bathory y le pidió permiso de eliminarlos, lo que el emperador no tardó en acordarle, disponiendo al mismo tiempo que el ejército imperial, bajo el mundo del general George Basta atacase también al Oeste, Transilvania.

Sin perder más tiempo, el príncipe Miguel partió con su ejército el 14 de octubre de 1599 hacia Transilvania, una parte conducido por él mismo subió por el Valle de Buzeu; otra, bajo el mando de sus capitanes, subió por el Valle de Olt. Los dos se juntaron en Selimber, cerca de Sibiu, el 29 de octubre de 1599 y la batalla, durísima, que siguió dio una aplastante victoria del príncipe Miguel.

El 1 de noviembre de 1599 éste hace su entrada triunfal en la fortaleza de Alba Iulia, donde los notables de la ciudad, capitaneados por el obispo Napraty, le entregaron las llaves de oro y se proclamó, con las aclamaciones de las multitudes humanas reunidas, príncipe de Valachia y Transilvania, tal como la medalla conmemorativa de oro con su retrato e inscripción lo atestigua para la posteridad.

Entre tanto las intrigas polacas desistuyen, con la conspiración de los "boyards", al príncipe Rasvan, aliado de Miguel, sustituyéndolo con Jeremia Movila casi al mismo tiempo de la conquista de Transilvania.

En una campaña militar relámpago, menos de un mes, al principio del año 1600, el príncipe Miguel el Valiente pudo, con merecido orgullo, firmar los documentos: "Yo, Voievoda Miguel, por gracia de Dios, Voievoda de Valachia, Transilvania y toda Moldavia".

Proeza grandiosa tanto para la Europa cristiana como para las tierras rumanas. Desgraciadamente, con la mentalidad feudal y las costumbres de la época, por las intrigas palaciegas y los intereses de los vecinos poderosos que circundaban nuestras tierras rumanas, esta unificación no podía tener vitalidad.

El poderío que suponía la dominación de las tierras rumanas unidas en un solo principado enloquecía el orgullo de los húngaros de Transilvania y el de los polacos y, más aún, les daba miedo. Cada uno por su parte conspiraba para destruir esta fuerza naciente.

De regreso a Alba Iulia, Miguel el Valiente tiene que enfrentarse con la rebelión de los nobles húngaros de Transilvania y con la oposición del emperador Rodolfo II, con el plan unificador de los tres principados rumanos que el victorioso príncipe rumano se lo comunicaba como realizado ya.

Comprando al general George Basta, comandante del ejército imperial y aliado de Miguel, los sublevados húngaros atrajeron al príncipe rumano a una emboscada. El general fingió retirarse como neutral y el príncipe Miguel abandonó su posición del pueblo fortificado de Miraslau, persiguiendo a los sublevados húngaros. Una vez en campo abierto, Basta se vuelve y ataca por el costado, tralicionando.

La batalla se perdió, el ejército rumano fue dispersado y el príncipe Miguel se dirigió hacia Sibiu, esperando las huestes que venían de Valachia.

En Moldavia también los polacos habían entrado repentinamente en el trono otra vez a Jeremia Movila y se preparaban para entrar en Valaquia y poner en el trono al hermano de Jeremia, Simion Movila.

Con el ejército que pudo organizar, Miguel trató de interceptar a los polacos, pero en la lucha de Bucov, cerca de Ploesti, la suerte le fue adversa. Abandonado por todos, incluso los más fieles "boyards", que no confiaban más en su estrella, Miguel tomó el camino del exilio y se dirigió hacia Viena y después a Praga, adonde le había llamado el emperador Rodolfo II, quien le necesitaba por que los nobles húngaros, después de la derrota del príncipe en Miraslau, se habían rebelado contra el emperador mismo, habiendo obligado al general Basta a retirarse y

proclamando a Sigismundo Bathory como príncipe de Transilvania.

Rodolfo trató de reconciliar a Basta con Miguel y a los dos les encomendó reconquistar Transilvania. La batalla tuvo lugar en Goroslaw, y Bathory fue derrotado y obligado a huir. La victoria fue total del príncipe Miguel porque él había dado el ataque principal, lo que provocó la envidia del general Basta, el cual de repente pensó proclamarse el dueño del principado transilvano, y para conseguirlo pensó en el asesinato del príncipe Miguel, que se realizó en las primeras horas del 19 de agosto de 1601.

El príncipe Miguel se defendió con su sable en la mano, y cayó vencido por el gran número de mercenarios traidores que invadieron su tienda de campaña.

Fue uno de los más ilustres luchadores de la cristiandad. Y en julio de 1605 escribió a los polacos: "Lo que hice, lo hice por mis convicciones cristianas, viendo lo que pasaba a los cristianos. Me he levantado para hacer de este pobre país nuestro el muro de defensa del mundo cristiano".

Su sacrificio personal, que puso como base a su gigantesca realización de los países rumanos en un solo y poderoso principado, no fue en balde. Con su espada, con su capacidad de mando y su valentía logró abrir en la conciencia de los rumanos de entonces y de los que siguieron, creciento, siglo tras siglo, el interés de realizar su testamento político: una sola patria rumana entre Dniester, la Tisza y el Danubio, defendiendo con su sangre el camino hacia la Europa occidental, hacia Roma, meta desde los más remotos tiempos de los invasores bárbaros, antiguos o modernos.

En los archivos españoles, el historiador rumano Alexandru Randu ha descubierto tanto las cartas originales que Miguel el Valiente envió al rey Felipe II de España, contándole su hazaña contra los turcos y los fines que le obligaban a proceder así, como las contestaciones del rey por intermedio del embajador de España a la corte del emperador alemán Rodolfo II, don Guillén de Santa Clemente.

Le pedía el príncipe Miguel ayuda militar y material en la lucha contra los infieles turcos. El rey de España le felicitó calurosamente y dispuso que se le enviara un sable de honor adornado con piedras preciosas, y que no le llegó debido a su muerte, y una cantidad de dinero que parece desapareció en la corte del emperador Rodolfo II.

La efímera unión, bajo el mando de Miguel el Valiente, de las tierras rumanas heredadas de nuestros antepasados daco-romanos es sin duda alguna el preludio de la unidad de los principados de Moldavia y Valaquia en 1859, que logró después la independencia en 1877 y al final la gran Rumania en 1918.

Siglos de sufrimientos y heroísmo, porque los rumanos obraron animados por su fe cristiana y por la convicción firme que cumplían la misión que Dios los había confiado en el este europeo de defensores de la cruz y de la civilización cristiana de Europa.

Los europeos de Occidente nunca los comprendieron, al contrario, los sacrificaron y humillaron, despedazaron sus tierras e injustamente los entregaron al Moloch soviético en Yalta y Helsinki.

El pueblo rumano con su sabiduría milenaria supo concretar su esperanza en mejorar. Siglos de vicisitudes que ha tenido que atravesar o vencer le enseñó que "las aguas pasan, pero las piedras quedan". Así que, sumiso a su destino, espera pacientemente la resurrección de su grandeza.

1877 RASBOIUL INDEPENDENTEI vazut prin penelul pict orului N. I. Grigorescu

de A. Vlahuta

GRIGORESCU era, de felul lui, foarte fri-guros. Orice alte neajunsuri și suferinți pasau în el o mare putere de rezistență. De frig însă, și de indiscreția oamenilor, toată viața lui a avut groază.

Apropierea iernii, ploile, cumplitele vânturi ale Bretaniei îl hotărâse să plece. — Igi închirie un atelier la Paris. Avea adunate, din stătea călătoriei, o mulțime de lucruri de artă: mobile vechi din Normandia goblenuri, stofe orientale, covoare, arme, vase — și cu darul

lui de a însuși lucrurile prin felul cum știa să le grupeze, să le armonizeze între ele, își făcu un interior artistic, de pace și de via, unde toate vorbeau încet, cu glas din alte vremi. Acolo îl găsi chemarea lui Ion Brătianu la 1877. Poetul liniștit, bunătații și blândeții, poetul luminii și al cerului albastru, e chemat să cânte întinericii și viitorului morții — să găsească pe paleta lui culori pentru cea mai îngrozitoare privilegiu pe care o poate înfățișa sălbăticia nedomolită încă a neamului omenesc. Și n'a fost pictor pe lume care să le fi găsit mai bine ca el. Pare că toată viața lui nu făcuse decât asta. În rând cu soldații, înfruntând moartea, a privit de aproape toate atrocitățile războiului, a înțeles cine sunt adevărații eroi, și lor le-a închinat

toată iubirea și toată admirația sufletului lui: pe ei, pe opincarii aceia ușați și vânoși, care se asvârliau cu frenetă-zie în brațele morții, pe ei mai ales i-a nemurit în puternica lui operă — cea mai micșoară epopee a vitejiei neamului nostru. Da. Erau frații lui aceia. Și cum îi semănau! Frați buni, puindu-și ca și ei tot sufletul în ceea ce făceau, muncind din greu, luptându din greu, jertfindu-se, fără nici un gând de răsplătă, — simțind în tot ceasul, asupra destinului lor, o poruncă ce vine mai de departe și poruncește mai strâinig, decât cea pe care le-o strigă împrejurările. În fața îngrozitoare tragedii a războiului, un pictor nou se desțepa în Grigorescu.

Căldras, 1877.

Sunt douăzeci de ani de când — pogrît din lumea sfîrșitor — omul acesta culege din aspectele vieții pămîntului numai ce i se pare lui că se apropie mai mult de cele sfînte. Seninătate, via luminos soaptă discretă, mișcare liniștită — partea de zîmbet, de iubire și de bunătațe a vieții — tot ce se poate exprima printr-o desăvârșită armonie de culori și printr-o caldă eunitate de linii — acestea sunt notele fundamentale caracteristice din mai toate tablourile lui Grigorescu de până acum.

Dealurile lui sunt lin trăgănate, munții din fund deabia se zăresc tăindu-și, în linii frumos undulate și din ce în ce mai gîrne, coamele fumurii pe cerul albastru cu nori de argint, copacii lui sunt de obicei mesteceni aveii, cu tulpina albă, cu rămurilele fine, îndoit în jos și frunzele ușoare ca lumina: boii lui trag încet, fără să se opinească în jug — aratori carele sunt încercate — și oamenii merg încet pe lângă boi, fără să-i aliească; ciobanul sprintin în adăncul văii, e vialtor, cum viaștoare o și păstorița care toare pe tăpșan, în marginea pădurii. În altitudinea și pe figura lor e liniște și grație, și un aer de străveche noblete, ca și cum ar zice: "Noi suntem solii trecutului, noi suntem iazura neamului acestui".

Largul sărilor, depărtările străbătute încet, privirea îngrijat îndreptată spre cer, muna pămîntului cu fatalitatea ei misterioasă au dat sufletului românesc o mare

putere de rezemnare și nu știu ce mișcare potolită și ritmică în felul lui de a se exprima.

Toți oamenii lui Grigorescu, tăcuți, gânditori lui oameni dela țară, sunt răzăriți ca și arborii lui, din calmul ațeleași naturi mărețe și nepăsătoare. Ei nu gîndesc cîna știe ce. Totuși, pe buzele lor o tăină mare pare că așteaptă disle-garea cuvîntului. Și acum, tăcuți aceștia, uitați și neștiuți aceștia aveau să spună, în fața morții și-n auzul întregii lumi, cine sunt, de unde vin...

Grigorescu a trecut cu ei Dunărea. A trăit cu ei ostene-țiile, suferințele și primejdiiile războiului. A pîndit cu ei în șanțuri, sub șușul gloanțelor, și-a amestecat cu ei în aurușul dela Grivița, la Smîrdan, la Opanes, la Plevna, a văzut ce lucru de nimic e viața unui om în război, și ce fiară a fost dormind sub înfățișarea aceea blîndă a fru-mosului păstor ce făcea podoba peisajelor lui.

Ei era acolo, în ceasurile acele de scîrșnire, un glas al istoriei, un trimis care avea să vadă într-o clipită, și pentru toți, ceea ce nu se poate vedea decât o singură dată în toată întinsețea nemărginire a timpului, — să vadă pro-fund, "cu ochi pe cari moartea nu-i închide", și să spună vecurilor viitoare ce-a văzut.

În tablourile lui "din campanie", nu s'a mișcări de ma-nevre, nici grupări convenționale de modele cari pozează. Nimic aranjat, nimic teatral. Sincer, ca însuși faptul pe care-l privește, el te face să vezi, ca la lumina unui fulger, în grozăvenia unei clipe, toată zguduitoarea tragedie a războiului, dar așa de strâinig îți luminează clipa aceea, și așa din adînc îți răscolește sufletul cu ceea ce-ți arată, că ai dintr-o dată întreaga privilegiu a celor ce au fost și a celor ce au să fie.

Toată privilegiu luptei în totu ei... cine a putut-o vedea vreo dată? Cine și-o poate măcar închipui. O panoramă de mișcări? Vai au făcut destul pictori bătălii de acestea reci, incremenite, compuse în atelier spre glorificarea cutărui "mare general". Privindu-le, te gîndești liniștit la... talentul pictorului. Ostașii lui Grigorescu se bat, ucid și mor în chipul cel mai adevărat și mai serios al vitejiei și al morții. Bunătatea și mila acestui suflet de artist au strigat de groază și de durere în fiecare trăsătură de rețon. Ceva din inima lui rănită se simte în fiecare lovitură de pensulă.

Bătălia dela Rahova.

Am înaintea mea o bătălie în valea Rahovei, vîrșită dintr-o margine, și foarte de aproape. E chiar începutul ciocnirii. Cornistul ține a căsăt străpuns de batona celui dinlăi ostaș român, care doar un pas a mai făcut și-a căsăt și el, împuscat, cu fața'n jos, cu inima pe armă, — peste el cade pe spate ucigașul lui cu mîinile înțeleșate pe pusea torcul mătăhălos, în pieptul căruia derobanțul nostru și-a înfipt din goană batoneta până 'n gardă; acum se vad și ceilalți derobanți cum vin din urmă grămadă, ca aduși de o vîlție; moartea fulgera din mil de puști îndreptate asupra lor, el ei înaintea ne-nfricoșată orbiți de aștea biruinți; în fund se ridică tot mai înălțat zarva multimii invălmășite; acolo e totu bătăliei, carba frămîntare a pletrei. Nu cunoșc în pictură povestire mai zguduitoare despre grozăvia războiului. Găsesc în această schiță o mult mai puternică și mai adevărată înfățișare a feroității omenești, decât în marele tablou dela Primărie, intitulat

"Atacul dela Smîrdan", asupra căruia unul din cei mai autorizați critici de artă ai Apunului își rostește astfel părerea: "Privindu-l, idee D-l W. Ritter, rămîi nîmit de neputa simplitate a compoziției, dar mai ales de pasiunea ce respiră din toată această pînză, e războiul văzut cu ochii soldaților, nu cu al șefilor. Trebuie să ști înă, că impresia asta așa de puternică ce îi-o dă tabloul, e datorită pasiunii de care-a fost stăpînit pictorul în momentul execuției: niciodată un pictor de război n'a fost așa de adănc răscolit în sufletul lui. Nici Meissonier, nici Detaille, nici de Neuville, n'au presimțit că bătălia, vîrșită printr'un singur episod ar putea da o astfel de sinteză. Nici lui Mensel, nici lui Werner nu le-a dat în gînd să-și sacrifice demnitatea de diplomați și de înalți slujbași ai Statului, ca să înțeleagă rîcnetul sălbatec al soldatului în ordreșul luptei. Aci cu adevărat vezi furia în artă, și e sugrăvită

Schiță din război.

de cineva, care, pe cînd lucra, își plătia foarte scump clipele acelea. Dar ceace e mai de mirat, e că această urieasă pînză, în care personajele sunt înfățișate în mî-rime naturală, își face impresia că a fost pictată, cu luteala fulgerului, pe câmpul de război. Nimeni nu-și închipue că există în București o astfel de operă. Îi îndemn pe toți cari trec prin capitala Romîniei, să nu părăsească orașul fără a se duce Primărie, pentru a-și umple sufletul de măiestria și de puterea de vîrșă a acestui uimitor pictur" (1).

Am văzut o replică a tabloului acestuia în colecția Doctorului N. Kallinderu, o adevărată minune. Tabloul ca supra-taia e mult mai mic, — mult mai mare însă ca adăncime și ca mișcare. Nu atât de fioros, pe cît de sfîșietor. Te uii c'un sentiment de admirație și de mîndrie la ostașii acela, învîlțuți ca în flăcările unui foc urieș... Cum se duc, și

Splonul.

cum simți că se duc la moarte! Ce-ar fi să D-l Ritter dac'ar îi văzut pînză aceasta!

Nuam! cînd știi ce pasiune de muncă neadormită a stăpînit în treaga viață a lui Grigorescu, începi să înțelegi verba, căldura tresăririi de sentiment a fiecărui linii, cum și miraculoasa repede și siguranța de factură cari au sluit așa de admirabil sufletul fără de astîmpăr al acestui mare observator.

Alarma.

Dar "Spionul"! Ce vifor de mișcare, și ce expresie de supremă încordare! — Eată, călărașul nostru a ajuns pe spion din fugă, a ridicat sabia cu atâta îndărjire, cu atâta vajnică mână, că parc-o și auză vălînd în aer, și capul turcului, plecat cu frică sub lovitură morții degeaba se mai ferește, — îl și vedem displicat; poate că în aceeași clipă se vor rostogoli amândoi, căci turcul a scos revolverul și a tras — un alt călăraș, acesse și el în goana calului, — o tragedie sărită la lumina unui fulger; totul e florică: cerul de plumb, apusul de sânge, scăpărarea de lumină în fund, goana nebună a calilor cu ochii aprinși, cu urechile ciulite și coama aburită și coadă fulor gestul hotărât, scârnitor al călărașului ce dă străginea loviturii, mișcarea tălăș-rească a spionului, care în clipa din urmă scoate revolverul și trage — toate parcă sunt anume alesc și puse acolo, ca să se îngroșeze, și dac'a fost vrădată artist pe lume care să se gîndească mai puțin la efecte, la ce vei simți tu —, și la ce ai putea spune în fața operii lui — acela, fără umbră de îndoială, a fost Grigorescu.

Toate tablouriile lui din campanie sunt făcute cu viforul marilor emoțiuni pe cari le dă Războiul. Simți că așa a trebuit să fie. Simți că toată această înfiorătoare priveliște a măcelului omeneș a trecut prin ochii lui înspăimîntați, a aguduit adînc sufletul lui de artist și, că țaria unui tranșet, s'a descărcat, prin mîna lui, pe pînza, aproape fără știrea lui.

Atacul dela Smârdon.

Lucruri trăite. Îți zici numai decît, privindu-le: "Eată ceva care nu e din închipuire, nici din auzite; ceva care n'a putut să fie decît așa. — Lea văzut cu groază, și cu nespusă milă. În avîntul dorbantilor "la baloneta", din acea neuitată Vale a Sîngelui... este istoria nu a unui moment de vitejie în sorbul unui asalt, ci a în tregii vieții de luptă, de crîncenă îndărjire în apărarea dreptului de a trăi, al Neamului Românesc. Noi vedem acolo pe ostașii vecurilor, călît în focul tuturor bătăliilor, dela Negru-Vodă și dela Dragoș, până la Domnitorul Carol, și până în

Convot de prizonieri.

adîncul vremilor vîltoare, — aceeași strajă neadormită, aceeași viteză neriticoasă, care se duce hotărît la moarte, fără altă părere de rău decît aceea poate, că, în o campanie așa de mare, n'are decît o singură vîrstă de dat. Totul e posomorît în aceste tablouri: lumina, cerul, aerul, — forma și culoarea lucrurilor te înfioră. Nu, nu e o tragedie de teatru. Sînt luptătorii înfiorîndu-și cari se așază ca flăriele unii asupra altora — și morții aceia, încremeniți cu mîinile pe armă, sînt morți în adevăr.

Căi umanitate în acel jalnic "Convotul de prizonieri!" E ger, e viscol — o și cumplită de iarnă într'un pustiu fără cer — sute de nenorociți, de toate vîrstele, învingîți dela Plevna, bolnavi, pierduți, înfioșiți în cele din urmă trențe ciuruite de gîoanțe, cu ochii în pînănt, păsesc încet prin zăpadă, sub paza călărașilor de pe mîrgini; cade, din când în când, câte unul, toropit de osteneală, de frig de somn — și unde-a căsut, acolo a rămas; corbil flămînzîi, din stolul ce se ține de convotul, s'abat glonț asupra-i și încep de viu...

"Dac'aș avea eu tabloul acesta, spunea într-o zi unul din admiratorii picturii, l'apă dărul orașului Haga, pentru sala de ședinți a Congresului Păcii. Ce sunt toate discursurile meșteșugite ale marilor diplomați ai lumii, pe lângă ceea ce spune așa de simplu și așa de adînc mișcător buclăta asta de pînă!"

Grigorescu însă, nu s'a gîndit niciodată la "cuvîntarea unui tablou". O impresie a lui, o tresărire a inimii lui în fața adevăratelor pilorose — aceasta și numai aceasta a pus în opera lui. Ce va spune ea lumii, nu-l preocupă. Toate pînzele lui din război, dela vajnicul iurug din "Valea Sîngelui", până la defilarea prizonierilor turci din Plevna înclinată, sînt expresia celei mai curate sincerități ce-a împodibit vrădată sufletul unui artist. I se umpleau ochii de lacrimi, de câte ori ne povestea atacul dela Grivița, unde ostașii noștri au biruit, ca'n vremea de demult, numai cu

Transport de provizii spre front, 1877.

nepăsarea lor de moarte; că nu mai era luptă, ci jertfă — o jertfă mărească, pe care cu biruință mărească a răspîdit-o Dumnezeu.

"Cum s'aruncau înaintea morții! Acolo s'a dovedit ce popor avem noi. Am văzut ofițeri străini plîngînd de induloșare și de admirație..."

Cu toate astea nu vitejia armatei noastre, ci grozăvia războiului e mai cu putere înfățișată în tablouriile lui. Adevăruri cari sînt aceleași în orice timp și sub orice meridian, s'au lămurit de sine din sufletul lui în clipile acelea de neuitat, în cari tragicul vieții și al morții e natural să fie mai profund mișcător decît elementul epic al luptei.

Monocromia masei lui noastre, nice Delavrances, îi reprezintă exact atmosfera plumburie a războiului. El vede masa, iar nu detaliile, soldații iar nu ofițerii; și în năprăsnica pornire a masei nu are timp să caute o poză academică pentru vre-un erou de atelier.

"Figura Regelui e caracterizat-o print'o privire gînditoare, ca a unui victorios îndurerat, care vîsnuie căt sânge curseese pentru Țară și Coroană".

Cerșetari bulgari, 1877.

* Extras din cartea Pictorii N. I. Grigorescu, de Alexandru Vlașcu. Edit. Casa Școalelor, București, 1910.

"I" Die Kunst für Alle, 1 Februar 1897, München.

IMPRESURAREA PLEVNEI

de Stefan Georgescu Sergent

A câteva zile după recunoaștere primim ordin să pornim în marș îmbrăcați ușor, deși vremea era foarte răcoasă. Era ceaurul două după miezul nopții când am plecat și un întineric că nu se vedea la doi pași.

În revărsatul zorilor sărirăm, ca prin ceată, aprinceana înălțimilor turcești. Tunurile se formează în linie de bătaie și înaintăm la pas. Ofițerii caută cu ochii peste câmpuri pozițiunile potrivite.

Stampă. Baterii românești în acțiune la Plevna.

Turcii se vede că ne așteptau și că se pregătiseră să ne primească cu toată cinstea cuvenită. Pe când înaintăm și nu pușesem încă tunurile jos ei ne și atacă.

Patru obuze de-aie lor se spărseseră pe rând: Un obuz căsu la dreapta noastră, unul la stînga, unul în față, și unul la spatele nostru.

"Îți regulează tirul". Ne aliserăm noi. Șilam ce însemnează aceasta și pricepurăm îndată că avem de-aface cu tunarii dibaci.

Începu a tremura ca și prins de friguri, ceea ce nu mi se mai întâmplase în luptele trecute. Nici acum nu pot spune dacă tremuram de frică sau de frig. Cred mai mult însă că era o presimțire că voi cădea în această luptă, precum s'a și întîmplat. Trei zile, cât a ținut acolo bătălia, în fiecare dimineață am simțit astfel de emoțiuni. Dar nu ținneau mult, și peste al mă înfierbîntam așa de tare că curgeau sudoarele de pe mine.

Pornim în goană spre reduta turcească, formați în linie de bătaie, și ne oprim pe o pozițiune potrivită. Așezăm tunurile jos și chiar sub focurile dusmanilor, ne fîcărăm șanțuri de adăpost. Și cu pămîntul din șanțuri ridicăram parapete în dreptul focului tun.

Răspundem și noi. Deși focurile turcilor erau așa de inverșunate, ca și cum ar fi voit să ne îngroșeze, dar nu ne vîtămau apă mult.

Artilleria în marș spre poziția de luptă.

Întrînd, eram așezați pe o coastă ce se ridica ușor în fața noastră, și apoi se întînde o vale adîncă ce ne despărțea de înălțimile turcești. Așa că obuzele lor, sau se spărgeau în capul coastei, și tîndările obuzelor labîndure de parapete își mai micșorau violența care cum, sau treceau peste capetele noastre.

După vălîutul obuzului deprinasem să ghicim dacă merge la dreapta, la stînga, sau vino de-a dreptul spre noi.

Turcii, nemulțumiți se vede de efectul obuzelor lor, începură a trage cu grăpnelor.

Acestea sînt niște obuze umplute pe dinăuntru cu gîoanțe, cîmentate pe pînzele dinăuntru al obuzului cu un fel de materie explozivă. În vîrful obuzului se află un regulator, pe care tunarul îl potrivește astfel ca obuzul să se spargă la depărtarea ce vrea. Acest regulator are un firil ce la foc odată ce pornește obuzul din tun. Arde încet și uniform și în clipa hotărâtă firilul aprinde materia explozivă. Atunci gazele se dilată și obuzul plănecete în aer în sute de bucățele, formînd fiecare bucățică un proiectil și imprimă cu gîoanțele cad în formă de ploaie peste capetele dusmanilor.

Închipuivă o pînă răsturnată cu gura în jos; aceasta este forma ce o lau în spațiul gîoanțele și bucățelele obuzului în căderea lor spre pămînt. Sau, picăturile de apă dintr'o stropitoare, socotîndu-se bine înțeles, forța colosală și violenta extraordinară cu care sînt rezepte.

Regulatorul din vîrful obuzului este astfel chibrit ca firilul să se poată lungi sau scurta după cum depărtarea unde trebuie aruncat obuzul este mai mare sau mai mică. Acest regulator înșurupându-se bine închide ermetic obuzul.

Șrapnele, numite astfel dela numele colonelului englez care le-a născocit, se întrebunțesă când dusmanul are în față întărit, baricade, ziduri, parapete, sau se află într'o pădure. În sfîrșit când obuzele simple, din pricina unor anume piedici n'ar putea fi întrebunțate cu folos.

Mai sînt și obuze aprînătoare, cu care se dă foc orașelor și satelor, obuze pline, cu care se sparg zidurile cetăților, și altele multe feluri de obuze educătoare de moarte și de prădărie. Dar nu este locu a la descrie aici.

Turcii începuseră să arunce cu șrapnelor. Dar sau că nu știau să le reguleze sau că materialul era prost, că nu se spărgau toate de asupra noastră. Unele se spărgau când atingeau pămîntul și primele, cum am spus, nu eră așa mare. Altele nu se spărgau de loc.

Cînd s'a luat Plevna ziceam rînit în spital, dar soldații cari au fost atunci pe acolo, m'au spus că au dat de morile mari de obuze așezate pe maldanuri stînd neacoperite în ploaie și ninsoare. Și atunci nu m'am mai mirat de prostul efect al obuzelor turcești.

Căpătasem gradul de sergent și îndeplineam și funcțiunea de ochitor. Pentru această funcțiune nu se caută gradul; se cere numai ochi buni și puțină dibăcie.

După ce am tras câteva focuri de încercare, aflasem așa de bine distanța în cât aruncam obuzul din tunul meu drept în ambratura tunului turcesc. (Ambratura se numește o deschizătură în pînzelele parapetului pe unde pătrunde în afară gura dela țevă tunului).

Tunul meu, al patrulei, a fost cel mai bun din bateria noastră călărească. Cîlelele tunului mai aruncau obuzele și în vînt. Căpitănuil îi mustră adesea pe soldații stîcîndu-le să nu'i bată joc de averea țării. "Fiecare foc de tun costă un pol, birul unui om sărac pe un an de silă și e păcat să strici un pol de pomană". Iar soldații glumind își lăceau neotească, unui altuia, căpi poli a prăpădit în zadar fiecare.

Dar eu unul, nu doar că voi să mă laud, nu prăpădeam

Artilleria română deschide jocul asupra fortificațiilor turcești.

În zadar poli. Deprinderea o câştigam foarte repede și gătam mai bine, ca toți ceilalți, și mai servesc de toate instrumentele de ochire ce se întrebunțază.

Mărturisesc că eram cam egoist și nu prea spuneam bucuros și altora distanța alături. Dar sublocotenentul Niculescu un copil aproape ca și mine și care mi era mai mult prieten decât sef, îmi spusese de asta-dată.

Să așază și el la tunel de alături ochete și tragem nemolovit, răsând înfundat de ceilalți ce se neclău amarnic să afie și ei distanța.

Tureli începură a trage și salve de puști, dar fâșitul gloanțelor de pușcă nu ne turbură de loc. Numai mugetul obuzelor și înfiorătorul țipăt și gura al străpnelor merrau atențiunile noastre a tunarilor.

Această bătălie s-a început în dimineața zilei de 12 Octombrie. În această zi garda imperială ruse, după trei asalturi înverșinate au cucerit cu batoneta reduta Gornul și rămasese de cucerit Dolno-Dubnicul și Telgu pentru că împresurarea Plevnei s'ia deasvârșită.

Noaptea am păstrat pozițiunile destul de primeleasă unde ne aflam; și lupta a lînat și în zilele următoare 13 și 14 Octombrie.

De și tureli nu prea ne plăceau, dar căsura destul de-al noștri. Soldații înău nu se descurajau scotîndu-se de la lucru noștri. Pomeneau cu milă de cei cașoi și luau în băta de joc pe cei ce se arătau mai înfricoși.

La o vreme focurile turcești se îndesă și stăt de înverșinat că nu mai era chip să ridici capul din sant alafă, și numai când trebuia să preștim tunurile eșeam de prin micile noastre ascunzătoare și ne făceam stuha cu grabire. Cu făceam printre picături, adică, în pizola de gloanțe și străpnele.

Atunci am scris, cu creionul pe genuchi, o scrisoare părinților mei pe care o începam cu cuvintele: "Vă scriu această scrisoare în umbra gloanțelor, a obuzelor și a străpnelor turcești".

Întrebunțând astfel vestilele cuvinte ale lui Leonida la Termopile, fără să-mi treacă prin mintea mea, de copil nebun, ce durerosă impresie ar fi pricinuit bietelor bătrâni. Noroc că în acea zi am căzut rănit și n'am apucat să dau scrisoarea la poștă.

După fiecare trageră tunul, zdrocunat din loc, trebuia să-l nou îndreptat și ochit. Și aceasta o făceam astfel:

În clipa în care turel turcească izbucnea o lăcrare ca de fulger și un șhem de fum alb, și mai în aceeași clipă obuzul ne și așea, spărgându-se în bucăți neminate.

În clipa în care izbucnea lăcrarea obuzului ochiam și eu drept în punctul acela și până să ajungă obuzul tarcesc la noi mă și aruncam în ascunzătoare.

Această aluță o făceam în cele câteva clipe de la porțile obuzului până la soarea lui. Dacă nu îsprăveam dihotridă începam lucrarea de mai multe ori până îndreptam tunul bine, ca să nu stie porile de pomani.

Tunului astfel înălțat și ochit, îl puneam foc când cerea trebuința.

Odăi înău răbovind numai o clipă, obuzul turcesc mă punea. Ochiam în grabă și tocmăi mă ridicam să mă arunc la adăpost, când obuzul se sparge în fața mea învîlindu-mă într-un nor de țărână și de fum. Buctă de brazde de pământ rupte de violența obuzului, mă lăbră răpăind ca grindina, și o țandără din acel obuz mă izbete drept în piept în capul costelor.

Alte buctă ce m'au lovit m'au învințit numai carnea de pe trup fără să-mi pricinuiască vre-un alt rău. Dar lovitură din capul pieptului mi-a rupt osul ce aprijinește costele.

O clipă am perdit răsuflarea și mi s'a făcut neaple pe dinaintea ochilor. Cred că încetase în acea clipă circulația sîngelui în tot trupul și că înima chiar se opriase de a mai bate. Am avut dar n'am cîntat. Nu voiam să cad.

Mal în aceleași timp un gnapel se aruncă asupra noastră și un glonț, din acel gnapel, mă pătrunde înău dreaptă de sus în jos și se oprește întepenit între două costele.

Sîngele pornește gâră din amândouă rîni.

Mă înfioram simțindul ferbinte șepăind peste tot trupul.

Sărind îndată tovarăși mei, mă desbrăcă până la brău, și doctorul Șoșu alergă grabit sub grindina de obuze și gnapete.

Tureli văzând gloanță și turburare printre noi, și mai vărtos îndesă focurile, ba încă ne aruncă și câteva salve de puști.

Pe când mă lega doctorul la piept, cercind a opri sîngele, ce curgea sîroale, eram nevoit a ține amândouă brațele ridicate în sus. Când, de odată un glonț de pușcă mă pătrunde brațul stîng aproape de încheietura mîinii. Fâșiturile gloanțelor de pușcă le disprețuim până aci.

Glonțul crăie pe doctor, care era încă și mai mic de statură ca mine, trecuse cu vrea-o zece centimetri pe dinăur capului său, și tot pe mine mă nimerise.

Dar se vede că tureli cu mine aveau socoteală răbu-

nându-se pentru numeroase obuze ce le aruncasem în parapetul lor. Sau, că aflaseră și ei distanța, păgînii dracolui.

Îmi țegar rînde și mă îmbrăcără. O slăbiciune mare ce mă copleșea cu înțet, și o amețelă apăsătoare făcea să mi se întunece totul pe dinaintea ochilor. Genunchii mi se mulasă piciorole nu mă mai țineau și o lănceseală de moarte mi îngreuna ploștele ochilor. Dar nu voiam să mă las biruit și aș fi dorit să stau la post până la sfârșit; îmi părea rău că să la Plevna, așa credeam, fără mine.

M'au suit înău cu sula pe calul meu Paioș și îndatoră pe soldatul Stresă Nicolae să mă ducă până la o trăsură de ambulanță.

În drum ne întâlnesc colonelul Victor Crețeanu comandantul nostru de brigadă.

— "Unde duci? Întreabă colonelul.

— "E rănit domnule colonel! Îi duc la ambulanță", îi răspunde soldatul.

— "BS vie ambulanța să-l ia!" Zise colonelul cu glas poruncitor.

Un călăreț din escorta lui pornește chiar îndată, în goana cea mai mare, ca să aducă o trăsură de ambulanță.

Apoi colonelul pleacă după ce a însemnat într-un carnet numele lui Stresă Nicolae, pe care l'a recomandat lui Vodă Carol, ca să-l dea decorațiunea *Virtutea Militară* pentru devotament față de camarazi și în primele. Aceasta am aflat-o mult mai târziu când ni s'au împărțit decorațiunile.

M'au coborît de pe cal și m'au așezat jos până să vie trăsură să mă ia. Tocmal atunci am văzut în ce jalnic stare mă aflam. Hainele de pe mine erau pline de țărână și de sînge, rupte și sfărșite de sfărșimăturile oruzului ce mă lovisse.

Junghieri ascuțite îmi pătrund pieptul. Până aci nu prea simțeam durerea, ce devin din ce în ce mai pătrunzătoare și o sfărșită covârșitoare mă copleșește peste tot.

Cerc să mă ridic, crezând că voi birui durerea prinblîndu-mă, dar nu pot. Și atunci în inima mea am mulțumit colonelului pentru bunătatea lui. Soldații roșiori, ce se adunaseră pe lângă mine, îmi adresară cuvinte de milă și de încurajare.

Perdusem aproape cu totul cunoștința, când a venit trăsură de ambulanță să ne ia, pe mine și încă un roșior rănit la mână, pe care-l aduseseră puțin mai în urma mea. Nu mai vedeam și nu mai simțeam nimic. Cred că în acele clipe sufletul meu se pregătise să-și la aborul spre alte tărâmuri. Și n'as mai fi știut că trăiesc încă junghieri ascuțite n'imi pătrundea pieptul, din când în când, ca și cum mă înjurau cineva într-un corset de fier.

Știu doar că am cerut apă. Un sanitar m'aduce o ploșchiță plină. O glesc până în fund și mai cer de băut. Soldații îmi spune că prea multă apă mi-ar face rău. Dar doctorul ambulanței pornește să mă m'aducă apă și amestecându-o cu puțin coniac îmi dă iar de băut.

Acestea toate le vedeam și le primeam ca prin ceață. Apoi cădău într-o desăvîrșită nesimțire. Nu mai știu și nu mai simț nimic. Nici când m'au urcat în car, nici chiar când Stresă Nicolae și-a luat stua bună dela mine.

Unul din soldații din toată, acum alături pe la drumuri de fer, pe care l'am cunoscut în timpul din urmă, mi-a spus că și el a dat ajutor când m'au pus pe brațe în corul de ambulanță. Zice că mă văitam cu glasul stins: "Mamă... mamă!"

Se adevărat dar, că omul când ajunge la cea din urmă meroș, învoază din toată inima pe mamă și Dumnezeu.

Nu știu când m'au suit în car, nici când am plecat de acolo, nici drumul ce l'am făcut atunci cădeasuri a știut sau căde sile, nici când m'au coborât jos nu știu.

Când am deschis ochii, revenindu-mi în fire, m'am pomnit sub un cort, la ambulanța dela Grivița.

Mulți din cunoșcuiți m'au spus pe urmă că m'au văzut, și că m'au vorbit chiar, când mă duceau spre Grivița. Între aceștia au fost căpitănu Danescu Ștefărie fostul meu comandant, fratele său sergentul Nae Danescu, Teodorcu Ioan, Mihalache Nicu, și alții. Dar eu nimic nu știu.

Roșiorul, tovarășul meu de drum, care săcea și el în cort alături de mine, mi-a spus că și doi cerchei călări au oprit trăsură ca să mă vadă și să-mi vorbească. Cercheii spusese tuturor că le sunt prieten bun ca și un frate. N'am avut nici o îndoielă că acești cerchei au fost frații Danil și Constantin.

Revenindu-mi în fire, puțin căde și în fire, îmi reaminteam pe rând toate întâmplările mele; și aș fi crezut că a fost un vis, dacă nu simțeam junghieri ascuțite în piept din pricina așezelor zdrobite.

Neobositul doctor Davila era acolo. Nimic nu scăpa din vedere ochilor săi pătrunzători și ageri. Era un am mînu-nal. Prin firea lui veselă și isteasă era iubit și stimat de toată lumea. Omul acesta ar fi fost în stare să cărmucească o lăcă întregă, și de ar fi comandat un corp de oaste,

fiecare, și-ar fi dat de frunte ofiter până la cel din urmă soldat, și-ar fi dat bucuria viață pentru el.

Prin faptele și cuvintele sale ne făcea să îndurăm mai ușor viața plină de ticloșie în care ne svăreleam. Dar și când se supăra nimic nu-l sta înaltine. Era ca un leu. Toți se ascundeau în gaură de șearpe. Noroc înău că mânia lui nu ținea mult.

La Grivița era cea dintâi stațiune unde li se da rîniților, culeș de pe câmpuri, cele dintâi și mai grabnice ajutoare, a doua era la Meica, a treia le Mădălmeste, a patra și cea din urmă la Turnu-Măgurele.

Aceste stațiuni erau astfel alcătuite că în fiecare dimineață porneau spre stațiune imediat următoare, transporturi de rîniți și peste și așezau dela stațiunile din urmă alte convoluri. Li se da bolnavilor soșii hrana pregătită peste noapte și a doua zi dimineața li porneau înainte, la stațiune următoare, spre a face loc altora ve veneau din urmă.

Dela Turnu-Măgurele li împrăstiau apoi pe la spitalele din țară fiecare mai pe aproape de părinți.

Pe mine mă oprit la Grivița. Ziceau doctorii că la Turnu-Măgurele este infecție mare din pricina nenumăratelor bolnavi de prin spitalele de acolo. Și că aș fi fost în primejdie să mă bolnăvesc mai rău și chiar să mor.

Dar eu știam bine că nu voiam să mă pornească crezându-mă perdit. Îi auzam vorbind frunțete:

— "Moare pe drum, e perdit". Zicea unul.

— "Cu siguranță — răspundea altul — omul aștern e zdrobit, la cea mai mică zdruncinătură se frînge, și... e gata.

Dar mie îmi spuneau altce de câte ori îl rugam să mă pornească și pe mine la Turnu-Măgurele. Nu răspundea nimic și la mine și la pălăriele lor, și întorceam capul cu dispreț, fără să li spun că înțelegeam ceace vorbeau ei pe frunțete.

Pieptul mi se umflase, junghieriile așezelor sfărșimate mă făceau să-mi per răsuflarea și când mă apuca tusea credeam că mi se sufliet.

Vremea era rece și viscolit, câte-odată, umfla pânzele cortului de credeam că vom zbură în alavă cu cort cu tot.

Deși doctorul Davila ne făcuse sobe în corturi (?) dar căldură nu se mai pomenea. Cel cari putea se mai țărău până la gura sobei și-mi pârșeau ochii pe jăratec, dar cel mai mulți tremurau strâns pe așternutul de pale acoperit cu câte o pătură subțire. Unii mai aveau câte o zdreanță de manta, dar cel mai mulți erau în tunici, și chiar în bluze de pânză subțire, care cum li apucase dinăun.

Vecinul meu roșiorul cu care veneam, a cărui rănă dela mână mergea spre vîndecare, sărea îndată la orice nevoie a mea; mă îngrijă ca pe un copil al său.

Ascultam la minunile de vitejie ale Curcanilor și ale Văntătorilor noștri ce și le povestiau la gura sobei, dar mă gândeam că tot noi am făcut ispravă mai mare. Că, dacă Osman-Pașa înconjurat de toate părțile, să acum închis în Plevna ca o stară albastră într-o cușcă de fer, aceasta s'a întâmplat fiindcă noi l'am tăiat comunicația copleșind rețelele ce întăreau posesuarea care lega Plevna cu Sofia și restul țării.

Curcanii și Văntătorii își laudau isprăvile lor dar când voiam să vorbesc și eu, să le spun bună oară, că noi am tras cel dintâi tunul la Calafat, că noi am dat cea dintâi victimă a războiului și că noi am călășat cea dintâi bătălie hotărâtoare, mă înecă tusea.

Domnitorul Carol venea foarte des pe la noi. Soldații nu se arătau căsuși de poartă sfîșie, răzundu-se în voe la întrebările sale; ca și la cele cu cuminții unui părinte mulțumit de bunul lor purtări și luau în băta de joc pe unii ce-l perdeau cumpănit în fața Măriei-Sale.

Între ei a venit cu Tarul Alexandru al Rușilor. Era o zi rece de Noembrie dar soarele strălucia pe cerul senin, mândru și frumos, aruncînd puțină viață pămîntului înghețat.

Au rănduit frumos pe dinaintea corturilor niște paturi de fer, acoperite cu cearșafuri albe, iar pe noi ne-au îmbrăcat în halaturi și acul curate. Și astfel dîchiali așteptam soarea înaltilor oazești.

Amândoi suverani se oprită și în dreptul roșiorului vecinul meu nedepărât. Împăratul cu el vede exclamă pe frunțete: "Să-l un turel... Să-l un turel... și o apă?.. are tip de țurel".

Domnitorul Carol întrebănd pe rîniți acesta 1 răspunde că e roșior și de fel din Județul Buzăului, care răspuns îl lălmășește împăratului răsănd.

Împăratul Alexandru era îmbrăcat cu o manta foarte simplă și cu o șapcă pe cap. Îmi un semn mai deosebit nu arăta mărimea gradului său. Numai la gât purta o decorațiune foarte frumoasă și era încing peste mijloc, pe deasupra mantalei, cu o cingătoare de aur. Era înalt, volnic și frumos, una din acele figuri ce-și rămân înțipărită în minie pentru totdeauna.

Împăratul a dat roșiorului Crucea de cavaler a stăntului

Gheorghe, iar Domnitorul nostru ca să nu rămăle mai pe jos la-a dat Steaua României.

Tocmal se pregătuse să plece, când, se oprită uimii în fața unor sanitari, ce steteau uimii între sanitiene, la capătul corturilor, împodobiți cu cărți de joc atârinate la piept în loc de decorațiuni.

— "Ce este asta?" exclamă Suveranii. Iar doctorul Davila le și raporta: "Aceștia sunt decorați de mine. I-am prins jucând cărți. Și nu numai că au jucat cărți dar s'au culbat și s'au iust și la băta. Dar ei acum cer respectos și uimii grație Măriei-Voastre.

Îmi poartă ordine închipul ce baz a fost. Domnitorul nostru Carol este foarte serios și mândru, nu prea rade, dar atunci a ris cu poia și din toată inima.

Au ră și oștăii din suita lor, chiar acei ce se aflau mai pe departe și nu știu pricina acestor haz. Dar, așa e lumea: când soarele rade, chiar fîrtoarele mărunele de prin buruieni sâmbese și ele.

După plecarea M. F. Lor ne-au cărat iar în corturi.

Peste câteva zile roșiorul a fost pornit la regimentul său. Hana dela mână n-o-l atacasă omni și de vîndecase repede.

Eram trist că mă despart de un asemenea bun tovarăș. Vestalele lui mi-eră și plăcută și tolmătoare și mă lipseră de el cum se lipse copiii când li se arată că de puțină drăcule.

Deși mă muscace gelozia, foarte puțin înău, că el avă două decorațiuni și eu încă nici una, dar n'imi arăseam, nici odă și prin mine, această gelozie (*Virtutea Militară* mi s'a dat mai tîrziu).

Ei însă mi-a înțeles gîndul meu ascuns. Și în delicatețea și năvalitatea lui m'a propus ca să-mi dea una din decorațiunile sale care-mi va plăcea.

Dintru'năltă creșu că glumește și m'am întristat fără să-l răspund, dar văzînd strălucirea sale m'am încredințat că vorbea serios. Atunci am răs în alic "mi și l'am delușat bine că acostas nu se poate. Că nimeni, decât eu, nu are dreptul să le poarte și acest drept n-l pot moșteni nici copiii lui chiar.

Ei a rămas pe gînduri privind lung la decorațiunile sale ce le ținea în mână. Apoi vărându-le în bușunaru mantalei ridică în sus capul cu mîndrie. La acest om de fire foarte blajină și foarte modestă, am prins în acea clipă atăta mîndrie, că n'am simțit în viața mea o figură mai orgolioasă. Dar aceasta ținu o singură clipă, apoi luându-și stua bună plecă pe jos ca să-și gasească regimentul.

Rînă mele nu se mai vîndecau. Era nevoie de o operațiune ca să-mi acată glonțul dintre coaste și căsle din piept zdrobite ce mă chinuau. Dar în condițiunile în care ne aflam acolo, și cum eram și slăbit de puteri, această operațiune nu s'a putea face.

Mă întresem puțin, ca să fac în cluda doctorilor ce mă condemaseră. Și după mai multe stăruințe și rugăciuni s'au îndurat în cele din urmă să mă pornească și pe mine.

Am trecut prin Meica și Mădălmeste, dormind căde o noapte la fiecare din aceste stațiuni și a treia zi spre seară ne apropiem de Nicolai.

Nu pot spune, nu pot povesti întocmai, ce am simțit în suiet sîrind de departe Dunărea și țării românești.

Să nu mă se prelîndă aceasta.

Numai acela cari au trecut prin asemenea împrejurări mă pot înțelege.

În aceiași stare suferescă cred că se afla poștul Gheorghe Crețeanu când a scris vestilele vursuri:

"Fie păinea că de rea
Tot mă binec' țara mea".

Tot apă trebură și fie și cu acela cu luptând multă vreme cu valorile furuse ale mării, amintind din clipa în clipă să pleră țărî în dăncimii prăpăstioase, sărăte în cele din urmă o înalță o cărî verdeață și redeșteapă nădește, li înveselește și li înviorăze, înfrîndu-i puterile amorțite după un gir nemărit de lupte zdrobitoare.

Carle se oprișeră. Mai toți rîniții se coborîră jos înbușind în chioțe de bucurie și se grămădău pe lărm privind peste Dunăre apoi țară. De sigur că simțeau și ei celose simțeam eu.

Înima "mi bate de credeam că-mi aparge pieptul. Cu o simță peale puterile mele mă ridic în sim, îmbrăcîndu dintr-o privire Dunărea și Țara Românească, săreau orăzul Turnu-Măgurele dincolo de departe de lărm, deschid ochii tot mai mari și n'imi vine a crede că cesace vād este adevărat.

Aceasta toate n'au petrecut într-o singură clipă.

O perdea regală mi lăcrăse pe dinaintea ochilor apoi una neagră și scînteie de toate culorile îmi turbură vederea. Junghieri ascuțite îmi pătrund pieptul și cad fără simțire pe fundul carului.

(Într-o pag. 30.)

de Sever MANUCEANU

■ Terenul vechilor hale pariziene a fost clădit unul dintre cele mai curioase și și extravagante edificii din Paris. Aspectul exterior lasă de dorit din punct de vedere estetic. Sprețuit pe aze mela-lice și înconjurat de țevi și tuburi uriașe, dă impresia unei distilerii de petrol, svârșită în mijlocul Parisului la numai câteva sute de metri de Turnul Saint Jacques unul din cele mai frumoase monumente gotice din orașul lui mic.

Dar aspectul exterior neobișnuit nu provoacă repulsi
ci numai mirare și dorința de a cunoaște „identită
te” acestui monument al civilizației tubulare și pla-petilor de
sticlă. Or, „Centrul G Pompidou” din piața Beaubourg
nu e o simplă curiozitate arhitecturală. Crot pe dimensiun
ile civilizației occidentale: structurat pe viziunea verticală
a genului francez, acest „Centru” are o menire cu totul
originală: e un muzeu de relief, ci un punct de sinteză
o apropiere a timpului actual și o imagine a eternității
intruchipat în artă, muzică, istorie și sufletul tuturor
tuturor.

În acest moment de-o excepție la futurul său, își dau în lărmă toate tendințele și toate căile care adevărat excepționale prin care se manifestă neamurile. Cei care au conceput ca și cei care duc pe umeri răspunderea acestor sinteze culturale-artistice și socio-politice, au strâns cu mîna și discernămint tot ce putea fi mai semnificativ, specific și etern în arte, istoria, politica și spiritualitatea fiecărui neam.

IMPRESI RIFA PLEUNEI

Când am deschis ochii soarele toarna alinaea și un
zâmbet răcoros mi mângâia fruntea înfierbântată. Putam
chiar să și mor cu nimeni habar n'avea de ce mi se întâm-
plase. Tovarășii mei erau tot pe țărni privind cu nesăbu-
ire țara Taranul, elapănau carul în care mă aflam, să
pe lângă noi mângâindu-i cu vorbe duioase
și întreb că de ce stăta el cu porcin înaltea și mi

Înapunde că este un kîngur pod peste Dunăre a toamnei
furașă. Că trebuie să așteptăm până să vină sfârșitul
conului cu apă și via și rîndul nostru

Țărânul vorbea românește cu un ușor accenț slav, așa cum vorbea toți românii împărațiți prin Bulgaria și din război vorbea din alții ca și chiar sîi bișrâniții ce mă pîșeau în caga lui când am trecut Dunărea pe la Corabia. Un român m-a primit întâiu când am pus piciorul în Bulgaria și tot un român m-a lăsat Dunărea locuie.

Și când s-a convins că rusea pornim și noi. Ajungem pe
pod, și luăm ocazia să ne uităm în jurul nostru. Ajungem pe
pod, și luăm ocazia să ne uităm în jurul nostru.

2. mergem, mergem mereu si podul nu se mai afara-
Mi sa parut mai lung decat tot drumul cel facusera

Zgomotul încetează de odată. Roatalele carului alinată lin
pe nisip. Suntem în țară. În sfârșit.

* Fragment din volumul "Carnetul unui veteran" apărut în Editura "Rigvor" N. A. Govora

În cazul românesc, printre cele câteva figuri epocale ce constituiesc lotul sinizei valahe apare și Președintele Nicușor Ciuțescu.

Alături de Corneliu Codreanu spre cinstea celor ce-au pus sârghița și respect adânc în prezentarea realității românești, au fost puse în relief — în cluda timpurilor vitrege prin care trecem — cele două trăsături specifice ale neamului românesc: NATIONALISMUL și SPIRITUA LITĂȚII. La loc de frunte apar trei nume ce-au fost stâlpi ai renasterii noastre naționale — Mihail EMINESCU, Nicolae IORGA și Corneliu CODREANU.

Cu voie sau fără voie, realizatorii francezi au trasat linia evolutivă a unei lupte şi permenenă a unui fel de a fi, care e cu totul în afara celui impus de sovietici. Dela Eminescu la Codreanu călcăm pe făgusul naunzeilor pur naţionale ale poporului român. Dela Codreanu până în zilele noastre călcăm pe calea ce înaltă omul şi neamul spre împlinirea celei şi fufetească, în ciuda absurdităţilor sovietice naxiste ce apasă nemilos existenţa Românilor

Dacă lucrările lui Iorga, expuse în acest Centru, sunt compuse a omului de știință, renumit în lumea întreagă, dacă cele ale lui Rădulescu reprezintă un omagiu adus poetului poetic al omului carpatic, admiterea cărții lui Corneliu Codreanu "PENTRU LEGIONARI", în traducere franceză sub titlul "LA GARDE DE FER", constituie un caz

Lumea e plină de ură și vrăjmală. Democrațiile occidentale nu sunt mai blânde și înțelegătoare față de Mișcarea Legionară decât regimul marxist din România. Din ignoranță sau sub impulsul comunismului aruncă cu sături în toți cei ce depășesc limitele materiei încercând să revărtășească precepte morale și etice. Cu atât mai mult labare în Mișcarea Legionară care luptă fără preget împotriva răului marxist ce se întinde peste lume. Într-o index bolșevită acuzată de toate retele lumii, asonanță a lovită fără milă, Mișcarea Legionară continuă pe drumul deschis de Corneliu Codreanu în porțile tuturor căstigiilor, stelușii violență a comunismului internațional la cea a războiului din presa occidentală.

De aceea, în anul cel mai bogat în colecții la "Centrul lui Georges Pompidou", cu cartea lui Corneliu Codreanu răpită o semnificație deosebită. Când toate valorile naționale din lume sunt respinse și condamnate sub denumirea infamantă de "nazisme", cum în Târziu regimul încearcă să înlăture puterile, trădare a valorilor naționale altele decât în mizerul Partidului, se recunoaște valoarea doctrinei legionare ca element de temelie al civilizației românești, fără de care existența și evoluția națiunii române nici n-ar putea fi concepută.

Înălțimea multor Români orbii de patimi politice, acești
Franzi au înțeles semnificația și sensul unuia dintre
cele mai extraordinare concepții de viață socio-politică
din secolul 20.

...le ma tamen si le promitem ca nu vom
...față de marca mișcare de
...neamului nostru

1. $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$ $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$

$\text{Fe}^{2+} + \text{H}_2\text{O} + \text{H}^+ \rightleftharpoons \text{Fe}^{3+} + \text{H}_2\text{O}_2$

[Faint, illegible handwritten notes]

... ..

PROBLEMA libertății este punctul cel mai important al doctrinei bazate pe demnitatea persoanei umane în noțiunea de libertate se ascunde toată marea întregului destin omenesc Pentru realizarea acestei aspirații omul a fost totdeauna gata să-și dea viața Istoria e marcată a nesfârșitelor lupte în care s'a sârlit individul în speranța ca la capătul încercărilor supremul vis se va realiza

Notiunea de libertate a atras însă atenția tuturor demagogilor și oportuniștilor politici din toate timpurile. În ea descopereau o esență pilnă de posibilități pentru întințirile lor. Deaceia constatăm existența acestei notiuni ca un punct maximum de doctrină, în programul tuturor ideologilor și sistemelor politice. De la extrema dreaptă la extrema stângă, trecând prin toate formele democratice, autoritare și chiar dictatoriale, se jonglează cu acest termen, exagerându-se întinderea schimonosindul-ne sensul. LIBERTATEA a fost și rămâne un cuvânt magic, care atrage și menține pe individ.

Comunismul însuși, în ciuda propriei doctrine colectiviste și anti-libertății declarate, insistă asupra „libertății” prin tangenta „liberării” popoarelor și indivizilor de sub „tirania capitalistă” sau „burgheză”. După propagandisti ideologici marxiste, individul nu poate fi liber decât în societatea comunistă. E o devere brutală și logică: în societate notii de libertate, pe care o desfigurează prin sofisme și minciuni pentru a o adapta unui cadru ceste satii și nenorociri, prin natură.

Dacă procedul prinde în masă e tot din cauza curân-
tului magic, pe care proletarii n'are timp să-l analizeze
sau să-l verifice. Acolo unde se vorbește de "proletariat",
sau "libertate" în același timp - chiar dacă în realitate nu
e vorba de o adevărată libertate - individul nemulțumi-
t și nu în cumpăna lui dă adrețurile

Există însă și un alt aspect al problemei, în care libertatea nu e un simplu cuvânt de propagandă, ci UN SEN: DE TRAI! Acest aspect ne interesează în mod special în primul caz al LIBERTĂȚII urtate pe toate tonurile avem de-aface cu demagogia specifică a celor mai multe partide politice și în deosebi a Ideologiei marxiste

În al doilea caz, ne găsim în fața unei aplicări respectoare a libertății Regimului politic, conformându-se principiilor ideale ale unei doctrine care propune omul în sine aplică noțiunea de libertate în conformitate cu apăsura ei însoțită. Omul se poate desvolta fără nici o constrângere, bucurându-se de o realitate pe care numele axiologic al doctrinei o permit în plinătatea ei.

Se ştiut că, dacă nu există nicio limită precizată omului abuzarea de prerogative libertăţii şi lunea spre anarhie. Pentru individul neglijat de cadrul în care libertatea poate avea un randament optim, această însemnează puţin şi simplu a jure ce prea, cum prea, când prea, fără nicio limită, fără nicio restrângere juridică. Or, noţiunea de libertate înaintea în vola ai, aplicată după interpretări particulare şi în genere necrupţionale duce la negarea ideii de libertate şi la instalarea unor regimuri deviate

Libertatea înseamnă în viziunea noastră, fără un corect permanent al timpului, orice semnificație politică, socială și umană și implică în primul rând al societății spre anarhie, obiceiuri și profete. Pentru a putea fi considerată aprofundabilă libertatea și tuturor în același timp libertatea trebuie privită în raport cu o altă noțiune tot atât de importantă: **NOTIUNEA DE DATORIE**, de obligație, de îndatorire, de respect pentru libertatea celorlalți! Este o problemă de conștiință și de echilibru între stabilirea unei adevărate tehnici de comportare într-o societate.

Libertatea nu-i un drept absolut și incontestabil decât în măsura în care corespunde unei necesități istorice. Atunci când popoarele se găsesc sub dominația străină sau sub apăsarea unui regim totalitar, noțiunea ideală de "libertate individuală" sau de "eliberare" păstrează sensu absolut și incontestabil al tradiției.

...sădărit în înconjurarea de viață și comportamentului indivi-
dual. Cătră o cetăție a ajuns la plinătatea drepturilor civile
și sociale, supralicitează idealului de libertate devine c
anomalie glo primordis permanentă Răstălmăcirea acelu-
lui "DREPT" după cum îl arde fidecără provoacă o deviere
constantă și multilaterală a celui mai extraordinar
noțiun din marie eucrită al omului Sub acești aspect
nu se uită năchidă ră libertatea rate o CUCURINE
fidecără își face o glorie a'o amintencă de căle ori l a
horo "amincinată"

de Serafim BRATOCEA

Se uită însă totdeauna faptul că această căutare care din partea însuși și o DEPAȘIRE ÎN SPIRIT, adică o înțelegere în adâncime a fenomenului de care face caz și pe care-l revendică fără născutură și nelimitat în felul acesta individul își definește necumpătarea, dar nu și înțelepciunea. Conștiințele sunt viabile astăzi pe toate treptele politice și sociale

Stim, bine cîtele, că orice cucerire este euforică, stabilizînd încrederea în cu timpul poate provoca o hipertrofie a orgoliului. Omul cucerind libertatea devine susceptibil de toate neajunsurile ce pot deriva. Cea mai neînsemnată „reglementare” a acestei libertăți i se pare împiedecare sau încălcare a faimoasei prerogative cucerii. Nu vrea să accepte nicio restricție, hucnecînd faptul că extrema libertate este totuși limitată. El nu poate să se împiedice să-și depășească și abuzul de drepturi. Dreptul relativ de a fi liber devine în ochii omului o regulă absolută — dreptul nelimitat de a se comporta după bunul plac.

Natural, sunt mulți indivizi conștienți, care nu vor abuza niciodată de o astfel de interpretare. Dar nu aceștia interesează în acest moment. Ei sunt elemental stabili, disciplinați, clarvăzător, care n-au nevoie de o contra-greutate pentru a se integra armonios societății. Pericolul vine tocmai din elementele nelămurite sau dela cele fără scrupule, meschine, egoiste, ambicioase ce nu văd în noțiunea de libertate „absoluță” decât un mijloc de parvenire de abuz de răsuflare permanentă. Aceștia sunt cei care turbură atenția și pierderea al proverei: „neînțelepciunea socială este individuală”. Împingând senza libertăți spre apoteoză incompatibilă cu viața în societate, se adâncinșă profund mentalitatea multor generații. Deaceia, ar fi tot omul nu vorbește decât de „libertatea sa”, de „dreptul său inalienabil de libertate” etc

En realitate, cine nu are gânduri ascunse nu se poate speria de anumite norme sau condiții punând stăvil oricărei încercări de deviere a noțiunii de libertate. Normele paralele sub formă de "indolorenți", sunt necesare pentru salvarea libertății precum gheața vieții în societate. Fără aceste obligații precise, libertatea devine ușurie în tranșulina politică, nerăutate economică, sau anarhie socială pur și simplu. Mai mult chiar, singurele elemente nocive ale societății se vor prevala de "abolirea" noțiunii de libertate pentru satisfacerea ambițiilor personale în detrimentul celorlalți. Deci, NUMAI O LIBERTATE COMPLICATĂ DE ÎNDATORIRI ȘI RESTRICTII POATE FI CONSIDERATĂ O LIBERTATE LOGICĂ, REALĂ ȘI VIABILĂ.

R normali Acolo unde există drepturi, trebuie să existe și datorii. Unele fără altele constituie un abuz de putere sau o înfrângere. Omul trebuie să se obișnuască cu acest binom ca, cu timpul, trebuie să devină un reflex. Numai când noțiunea de libertate va deștepta automat în apăsătorul omul contragreutatea anumitor restrângeri obligatorii în mănăstirea prerogativelor supreme ne vom găsi în fața unei societăți pe cale de a se schimba. E o problemă de educație, mai ales de educație intimă, personală.

...dându-le decăruia treburile să fie un efort continuu în
aceea care, deosebite libertatea anarhică nu poate fi de
tulos nici comunității politice, nici celor cu care parte din
ea. Numai aplicându-se tuturor acestor reguli, pot fi ga-
rantate toate libertățile fundamentale. Individul conștient
înțelegte deci la început prin el transformarea, supunându-
și propria libertate anumitor restricții. Dece? Pentru că
care trebuie să fie conștient că normele restrictive prescrie-
vor constitui slăvii numai contra abuzurilor posibile, la-
nu contra adevăratei libertăți!

Astfel, putem spune că numai omul care recunoaște și respectă limitele libertății sale este un OM LIBER în accepțiunea cea mai pură a cuvântului. Restrângerea nu este impusă de nicio autoritate preexistentă, ci pur și simplu de propria sa conștiință. Omul și aleg căleia călăiește judecările acțiunile în plinătatea DREPTULUI de a susține cauza libertății înțelege că pentru a se bucura total de libertate are DATORIA de a nu abuza de această prerogativă.

Elinormul libertății nu l-o impuneare arbitrară, ci o conștință logică a vieții în societate. Individul care nu (și arcamă de această perspectivă) ajung la desordine și spiritală morală și etică. Iar guvernele care, pentru a căra alimptia maselor instinctive și neglijatoare dau frăiber acelor tendințe, își pregătesc înconștient înăgura prabușului în avarie.

Avem deci datoria să luptăm atât pentru câștigarea libertății politice cât și pentru sporirea libertăților umane dar nu trebuie să uităm niciodată că delimitarea lor nu este conștrângere ci o garanție pentru a ne bucura pe deplin de ele.

UN EXPEDIENTE JURIDICO OLVIDADO

LES DIALOGUES RONFLANTS

En marge de la Conférence de Belgrade
par Jean Philippe Maurras

par Jean Philippe Maurras

La diplomatie des hauts sommets va les route en poupe.

L'innisme est le plural "les vents", car cela souffle de tous côtés et dans tous les astimes. On a l'impression que tous les Dieux de la terre se sont donc rendus-vous pour faciliter le vol plané des hommes qui dirigent les destinées des nations actuelles. Mais, comme les grands des Dieux sont toujours suivis par quelque hégérie ou lutin malin, il se pourrait bien que la brise euphorique se transforme un instant après en un cyclone dévastateur. Il en faut si peu à l'heure qu'il est...

Cependant, me nous hâtons pas de voir partout des catastrophes, là où la diplomatie soviétique veut "entrainer la hache de la guerre", en employant les grands moyens des concessions économiques, de la coopération technico-spatiale ou de la diminution des forces militaires sur le territoire européen. Ce serait de la méchanceté et une insinuation perfide, juste au moment où ils sont si bien intentionnés à l'égard de leurs buts cachés (mai, il ne faut pas insister).

Il serait sûrement plus instructif de s'en tenir aux simples enseignements qui découlent des "vols planés" des grands seigneurs que le sort a mis à la tête des nations de notre Occident par rapport à ceux qui font le vent et le beau temps à la tête des nations socialistes. Entre eux, il n'y a pas d'estime ni de loyauté. Cela va de soi! Cela fait partie inévitable des règles du jeu. En échange, il y a des courtoisies, des accolades et des roses, à en revendre. Enfin, pour compléter le tableau, on trouve la volatilité éternelle de vaincre chez les uns; de la naïveté, presque stupide, chez les autres. Dans cet ordre d'idée, il y a tout de même une petite différence: tandis que les premiers savent qu'ils sont têtus et volontaires, les seconds ne se rendent même pas compte qu'ils respirent la sottise et la naïveté.

Dans ces conditions, on peut s'attendre à tout ! On n'a d'ailleurs qu'à se pencher sur le cas des dialogues.

Les dialogues sont à l'ordre du jour, du haut en bas de l'échelle. La mode a pris et on ne sentirait déshonoré si l'on s'était privé d'un pareil privilège. Et nous voilà sur le sentier des échanges d'opinions à tort et à travers, au sujet de tout et de n'importe quoi.

Après les dialogues et les monologues de Bel-ouki, on aura droit bientôt à une nouvelle lugubre, tout aussi stéréotypée, à Belgrade. Les mêmes personnages, munis des mêmes pouvoirs et poursuivant les mêmes intentions, vont "s'affronter" (si l'on y croit) dans la capitale yougoslave, sous l'œil attendri de Tito qui va faire semblant de se placer au neutre.

On aura droit aux espiègles discours rouissans sur le
contenu des "vrais corbeilles" pleines de mensonge (en
quelques sorte gardiens) qu'on ne tâchera même pas de
réfuter selon les règles de l'art jardique et sous l'égide
d'une justice qui doit s'imposer contre vains et mariés.
A quoi bon se donner tant de mal! Les jeux sont faits
depuis longtemps! Les grands de toute taille qui y partici-
peront avant à qui s'en tenir!

L'histoire des *caribelles*, placées en trinité, qui doivent constituer le gros des dijonnais, est déjà écrite et paraphrasée pour la postérité. Si on rappelle encore leur existence et l'importance de leur contenu, ce n'est que

Bajo este título hemos revelado a nuestros lectores de la hispanidad las maquiavélicas maquinaciones del espíritu revisionista magiar, llegadas hasta falsificar "oficialmente" la moneda francesa del año 1919-1920 con el fin de anular el dictamen de la justicia nacional, hecha en la Europa central, y de obtener fondos para sufragar los gastos de su propaganda revisionista.

En el el Tratado de Trianon no hizo más que conlir-
mar y dar vista bueno a la reintegración del territorio
rumano de Transilvania a la madre patria Rumania deci-
dida por el mismo pueblo transilvano en el primero de
diciembre de 1919

Fra la consecuencia lógica de la victoria decisiva del ejército rumano en el campo de batalla contra el dirigente comunista de Hungría, Bela Kun, y la realización del deseo expreso de los rumanos de Transilvania de acabar con la dominación abusiva de los magiares.

No sólo Rumania se benefició del derrumbamiento del Imperio Austro-Húngaro de los Habsburgo en 1918, sino todos los pueblos de la Europa central, croatas, serbios, eslavacos, rutenos, los cuales a lo largo de la historia habían sufrido amputaciones territoriales y dominaciones ajenas por parte de los vecinos húngaros.

El sol de la justicia y de la libertad brilló en Triana para todos y todos pudieron realizar sus aspiraciones nacionales.

Pero los húngaros, reducidos a vivir sólo en las tierras ancestrales, no han comprendido que la justa compensación otorgada a los oprimidos de antaño les obligaba a convivir en armonía y amistad con ellos, sino que, al contrario, han continuado instigando para ellos el resultado de la libre voluntad de los pueblos mencionados, tratando desde entonces de confundir al mundo con su actividad revanchista y revisionista, utilizando todos los medios llegando hasta incluir a los recién extinguidos políticos húngaros.

A pesar de los sesenta años transcurridos, los magia-
res sueñan con revivir el difunto imperio de la corona
de San Esteban.

Para contestar a la pregunta por qué la prensa rumana de los años 1925-1926 no se ha ocupado del asunto de la falsificación húngara de los billetes de Banco franceses reproducimos los textos de Bertrand de Jouvenel:

Se trataba de una maniobra política italo-húngara para aislar Yugoslavia y para atraer a Rumania en un pacto común con Alemania, cazando una de las hijas del rey Fernando de Rumania con el príncipe Albrecht de la corona húngara.

qui parcourt le pays en recueillant des signatures pour une adresse de remerciement à Rothemann. Une délégation ira à Londres porter 1.250.000 signatures, réparties sur 25 volumes. Un tel résultat prouve la vigueur du sentiment républicain en Hongrie.

Béla lui alors entendre à Brand que le moment est venu pour la France d'administrer un coup d'arrêt à la politique italienne d'agitation dans les Balkans. Un nouvel incident se produit d'ailleurs à Prague même.

Le ministre d'Albanie à Belgrade, Tseno-Beg, adversaire de la mainmise italienne, est allé en Tchécoslovaquie s'entretenir avec le président Masaryk pour obtenir que la Tchécoslovaquie appuie éventuellement la Yougoslavie. Il est attendu le 24 octobre par une jeune lieutenant qui vient d'Italie.

C'est alors que Briand se décide à publier le traité franco-yougoslave qui avait été négocié dès mars 1906 à Paris et dont Natchitchet et Briand avaient été d'accord pour ajourner le rime et

Son titre sans doute est irréprochable. Les deux pays se proposent une assistance mutuelle au cas où l'un d'eux en aura besoin.

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

2. The second step is to gather relevant information and data. This can be done through research, consultation with experts, or by analyzing existing data sets.

3. The third step is to develop a plan or strategy to address the problem. This often involves breaking the problem down into smaller, more manageable parts and determining the best approach for each part.

4. The fourth step is to implement the plan. This involves carrying out the tasks and actions that have been identified in the plan.

5. The fifth step is to evaluate the results and determine if the problem has been solved or if further action is needed. This may involve comparing the results to the original goals and objectives.

6. The sixth step is to document the process and results. This is important for future reference and to ensure that the information is preserved and can be shared with others.

7. The seventh step is to communicate the findings and conclusions. This can be done through reports, presentations, or other forms of communication.

8. The eighth step is to reflect on the process and learn from the experience. This involves thinking about what worked well, what didn't, and how the process can be improved for the future.

9. The ninth step is to share the knowledge and insights gained. This can be done through articles, books, or other forms of publication.

10. The tenth step is to continue to learn and grow. This involves staying up-to-date on the latest developments in the field and seeking out new opportunities for learning and growth.

[illegible]

1. General

2. Organization

3. Personnel

4. Equipment

5. Methods

6. Results

7. Conclusions

8. References

9. Appendices

10. Index

11. Tables

12. Figures

13. Notes

14. Abstracts

15. Summary

16. Introduction

17. Background

18. Objectives

19. Scope

20. Limitations

21. Assumptions

22. Definitions

23. Acronyms

24. Abbreviations

25. References

26. Appendices

27. Index

28. Tables

29. Figures

30. Notes

31. Abstracts

32. Summary

33. Introduction

34. Background

35. Objectives

36. Scope

37. Limitations

38. Assumptions

39. Definitions

40. Acronyms

41. Abbreviations

42. References

43. Appendices

44. Index

45. Tables

46. Figures

47. Notes

48. Abstracts

49. Summary

50. Introduction

51. Background

52. Objectives

53. Scope

54. Limitations

55. Assumptions

56. Definitions

57. Acronyms

58. Abbreviations

59. References

60. Appendices

61. Index

62. Tables

63. Figures

64. Notes

65. Abstracts

66. Summary

67. Introduction

68. Background

69. Objectives

70. Scope

71. Limitations

72. Assumptions

73. Definitions

74. Acronyms

75. Abbreviations

76. References

77. Appendices

78. Index

79. Tables

80. Figures

81. Notes

82. Abstracts

83. Summary

84. Introduction

85. Background

86. Objectives

87. Scope

88. Limitations

89. Assumptions

90. Definitions

91. Acronyms

92. Abbreviations

93. References

94. Appendices

95. Index

96. Tables

97. Figures

98. Notes

99. Abstracts

100. Summary

101. Introduction

102. Background

103. Objectives

104. Scope

105. Limitations

106. Assumptions

107. Definitions

108. Acronyms

109. Abbreviations

110. References

111. Appendices

112. Index

113. Tables

114. Figures

115. Notes

116. Abstracts

117. Summary

118. Introduction

119. Background

120. Objectives

121. Scope

122. Limitations

123. Assumptions

124. Definitions

125. Acronyms

126. Abbreviations

127. References

128. Appendices

129. Index

130. Tables

131. Figures

132. Notes

133. Abstracts

134. Summary

135. Introduction

136. Background

137. Objectives

138. Scope

139. Limitations

140. Assumptions

141. Definitions

142. Acronyms

143. Abbreviations

144. References

145. Appendices

146. Index

147. Tables

148. Figures

149. Notes

150. Abstracts

151. Summary

152. Introduction

153. Background

154. Objectives

155. Scope

156. Limitations

157. Assumptions

158. Definitions

159. Acronyms

160. Abbreviations

161. References

162. Appendices

163. Index

164. Tables

165. Figures

166. Notes

167. Abstracts

168. Summary

169. Introduction

170. Background

171. Objectives

172. Scope

173. Limitations

174. Assumptions

175. Definitions

176. Acronyms

177. Abbreviations

178. References

179. Appendices

180. Index

181. Tables

182. Figures

183. Notes

184. Abstracts

185. Summary

186. Introduction

187. Background

188. Objectives

189. Scope

190. Limitations

191. Assumptions

192. Definitions

193. Acronyms

194. Abbreviations

195. References

196. Appendices

197. Index

198. Tables

199. Figures

200. Notes

201. Abstracts

202. Summary

203. Introduction

204. Background

205. Objectives

206. Scope

207. Limitations

208. Assumptions

209. Definitions

210. Acronyms

211. Abbreviations

212. References

213. Appendices

214. Index

215. Tables

216. Figures

217. Notes

218. Abstracts

219. Summary

220. Introduction

221. Background

222. Objectives

223. Scope

224. Limitations

225. Assumptions

226. Definitions

227. Acronyms

228. Abbreviations

229. References

230. Appendices

231. Index

232. Tables

233. Figures

234. Notes

235. Abstracts

236. Summary

237. Introduction

238. Background

239. Objectives

240. Scope

241. Limitations

242. Assumptions

243. Definitions

244. Acronyms

245. Abbreviations

246. References

247. Appendices

248. Index

249. Tables

250. Figures

251. Notes

252. Abstracts

253. Summary

254. Introduction

255. Background

256. Objectives

257. Scope

258. Limitations

259. Assumptions

260. Definitions

261. Acronyms

262. Abbreviations

263. References

264. Appendices

265. Index

266. Tables

267. Figures

268. Notes

269. Abstracts

[illegible]

pour que les discoureurs puissent préparer leurs discours. Rien de plus significatif! Et tandis que certains vont débiter leur pléthorique confidence, les autres vont tout bonnement ronfler en attendant leur tour de passer.

Il est vrai que la CONFERENCE DE BELGRADE a un bon point: vérifier si les prescriptions ou décisions prises à Helsinki ont été correctement appliquées par les co-signataires. Ce qui est déjà un aveu de la fragilité d'une entente internationale présentée comme un *sommum* d'habileté de la diplomatie occidentale. Car, il est "formidable", selon cette diplomatie, d'avoir obtenu une nouvelle entente sur les mêmes thèmes, après avoir été honnêtement à toutes les autres sommets. Personne ne veut reconnaître que, dans leur hâte d'amadouer et de calistoler l'appenti invincible de l'URSS, dans l'espoir fallacieux de la rendre compréhensible envers leurs propres problèmes, nos démocraties "pures et dures" se sont totalement pourvoyées.

En écopant à Helsinki les subtils paragraphes insérés dans l'acte final, grâce à l'aimable insistance des Soviétiques, et les ayant en quelques mots enterrés aux yeux du monde, on ne voit pas comment elles pourraient revenir en arrière à Belgrade et contredire une décision largement contenue par la suite comme "juste et définitive".

Nos belles démocraties occidentales se mettraient-elles à l'œuvre pour que les opinions mondiales (dirigées par la presse largement communiste). Et ce qui est encore plus dangereux et redoutable, elles renouvelleraient la "légèreté" indignation et les foudres des représailles économiques-politiques du monde soviétique, prolongées par les attitudes hostiles de leurs propres partis communistes.

On leur dira que lorsqu'on signe un papier, on tient la parole donnée et cela sans bavures ni arrière-pensée. Ce sont des choses qu'on ne peut pas ignorer SI L'ON EST DÉMOCRATIE.

Et puis, on va vous faire le coup de "l'humidité" appliquée à l'ensemble des prescriptions prévues à Helsinki.

Dans les milieux officiels on sait d'avance qu'il y aura à Belgrade quelques impatiments, rétrogrades et incopportables nationalistes qui poseront des problèmes précis, témoignages à l'appui, documents en main et l'espoir de plus de 120 millions d'Européens derrière eux. Mais on ne s'en inquiète pas trop! Tout est déjà réglé et on va les laisser dépenser leurs Mémoranda, Lettres Ouvertes.

LE MIRACLE DEL USINES "CLES EN MAIN"

por Basile Rutaskol de la Kaléone

Parmi les innombrables remontrances "diaboliques" de persuasion que renferment les trois volumes de la diplomatie soviétique, il y en a une qui fait trembler de joie et de sympathie débordante pour le régime rouge, n'importe quel gouvernement occidental. Il est question de l'appât économique que les petits malins du Kremlin mettent en jeu chaque fois qu'il leur semble nécessaire d'emporter l'enjeu politique qui rendrait les difficiles manœuvres et arrangements diplomatiques.

N'oubliez, il ne faut pas se tromper! Il n'est pas question d'un quelconque agencement des échanges pour renforcer les relations économiques et nouvelles au bien-être réciproque des partenaires en cause. Cela serait trop banal et tout à fait en contradiction avec l'idéologie marxiste qui ne parait pas rapporter de ce genre avec

tes, Protestations et Documents, et on va passer outre, comme si de rien n'était!

Après, entrent en jeu les beaux parleurs de notre monde ambu de principes humanitaires et de justice, pour nous faire comprendre que les décisions prises en bonne et due forme à Helsinki ont été ENTIEREMENT ET STRICTEMENT appliquées par tout le monde. C'est à cette occasion que couleront à flots les louanges envers la digne attitude des dirigeants communistes de l'Est qui ont permis l'apparition de quelques dissidents et groupuscules protestataires. FAIT QUI DEMONSTRÉ indubitablement leur penchant pour la véritable démocratie, la liberté d'opinion et le respect des droits de l'homme.

Bien entendu, SILENCE TOTAL sur les questions essentielles de la Corbeille n. 1, qui seront enterrées en terre, reconnues officiellement et définitivement la mise des Soviétiques sur bon nombre de terres appartenant aux pays limitrophes.

SILENCE TOTAL sur l'impossibilité de sortir des pays socialistes, d'y aller et de dicter ouvertement à la population, d'envoyer des publications et de les voir affichées dans les kiosques ou dans les librairies locales.

SILENCE TOTAL sur les "goulags" et le terrorisme permanent des régimes dictatoriaux implantés dans les pays de l'Est et qui démentent tragiquement les déclarations solennelles de leurs représentants à Belgrade comme à Helsinki.

On s'attardera à une triste caricature d'entente fraternelle entre l'Est et l'Ouest, comme on nous en fait écopier périodiquement depuis la fin de la guerre.

Les dialogues systématiques (thème favori et largement favorisé depuis que les pays socialistes ont constaté que ce système rend à chaque coup) permettront à nos fins diplomatiques de manifester emphatiquement leur attachement à l'une des ententes les plus merveilleuses pour la paix et le bien-être des nations. Ils omettront négligemment de préciser que cette "prodigieuse entente" signe l'arrêt de mort de 120 millions d'Européens et prépare la breche par laquelle s'écoulera le poison qui finira par éteindre leurs propres nations.

En face de tant d'inconscience et d'indifférence devant la tragédie des autres, on se sent avaché et profondément écoeuré d'avouer que ces beaux personnages représentent l'Occident et la civilisation chrétienne!

économiques avec les "occidentaux", n'ont nullement d'établir un courant honnête d'échanges mais une nouvelle brèche dans les structures politiques des pays capitalistes.

En oubliant toujours que, pour les entreprises soviétiques, les relations économiques sont bonnes uniquement lorsqu'elles servent les intentions politiques du régime. C'est ce que les gouvernements occidentaux n'aperçoivent guère ou font semblant de ne pas voir. Ce qui un jour leur sera fatal! Mais, c'est si doux et si flatteur de se croire plus malin que les autres et d'avoir l'impression que tout va pour le mieux du monde.

Rh bien, tandis que nos grands maîtres de subtilités alambiquées se targuent de leurs exploits économiques et de leur pénétration technologique dans l'économie planifiée des Soviétiques, ceux-ci, plus habiles (car ils savent ce qu'ils veulent) se contentent de demander et d'accepter quelques concessions indispensables à leur politique qui ne peuvent en aucune manière nuire aux honnêtes affaires financières et à la tranquillité d'esprit des Occidentaux.

Le grand atout des Soviétiques, capable d'endormir les scrupules et de mettre même par terre l'instinct de conservation de nos politiciens, c'est le fameux argument des unes "clés en main".

Ce n'est pas facile pour des démocrates purs et durs de tenir compte des intentions subversives des Soviétiques lorsqu'il s'agit de vendre 3-4 unités "clés en main" dont les prix varient entre quelques dizaines et quelques centaines de millions de dollars chacune. Surtout, qu'en échange, les Soviétiques ne demandent pas de nous refiler leur camelote grossière et invendable sur les marchés occidentaux. Modestement, ils se demandent que les mêmes concessions d'un ordre qui ne touchent pas l'économie:

- cessation des attaques à l'adresse de l'URSS,
- interdiction de la presse d'extrême droite anti-communiste,
- mise à l'index de quelques organisations par trop monarchistes et rétrogrades,
- élimination des "voix libres" sur les antennes de radio,
- permission aux publications soviétiques en langues étrangères de submerger les rayons des kiosques de journaux,
- reconnaissance des partis communistes là où ils se trouvent interdits,
- libre accès sur les ondes des Tële de la propagande marxiste,
- acceptation de certaines propositions "inoffensives" au sujet du sort des peuples d'est-dans du Rideau de Fer,
- non ingérence (même pas une critique) dans la politique menée par les Soviétiques dans les pays tombés sous leur dépendance,

Silence total sur la lutte des exiles contre le terrorisme communiste et si possible (et c'est toujours possible quand on est au pouvoir) interdiction de toute activité nuisible à la renommée de l'URSS.

Comme on le voit, dans l'ensemble des intérêts et de la vision essentialiste et pacifiste des Occidentaux, ce sont des exigences insignifiantes. Dans une certaine mesure, elles sont même bienfaisantes, car elles concernent des problèmes qui envahissent beaucoup les gouvernements libéraux. En mettre fin à la demande du cher Kremlin, ne peut que renforcer leur prestige de gouvernements bien pensants et dans le vent.

Intelligents et diplomates comme ils le sont par défi-

dition, ils se laissent embarquer dans des trafics politico-économiques qui n'ont d'autre but que pour les "barbares a-politiques" du Kremlin. Mais qu'à cela ne tienne! Du moment que les affaires précèdent les principes et les des pays à économie planifiée envers les grandes démocraties libérales à dépense de 10 Milliards de dollars), l'avenir qu'elles se forment n'a pas d'importance.

Cette politique, meurtrière et suicidaire à la fois, des Grands Occidentaux prédisait une tournure tragique à l'occasion de la "conférence pacifique" qui aura lieu à Belgrade. Le grand Mouch Soviétique a besoin de faire extorquer les succès obtenus à Helsinki et spécialement la "reconnaissance insignifiante" de ses nouvelles frontières qui lui permettent de mater définitivement toute velléité d'indépendance de la part de ses proches victimes de l'Europe Orientale.

Ainsi, pour amadouer la mentalité rétrograde des Occidentaux et leur faire comprendre où se trouve leur propre intérêt économique, les Soviétiques se sont laissés envahir depuis un an par une foule de missions et se laissent facilement convaincre par celles-ci de la nécessité qu'à l'industrie de l'empire rouge de compléter et de moderniser son parc d'usines et de fabriques "clés en main".

Naturellement, il y a des exigences au contre-partie pour que la signature des contrats soit assurée. C'est connu de fil rouge! Mais les Occidentaux sont tellement contents!

Et comme on sent que ces achats précieux n'ont lieu de la part de l'URSS que lorsqu'est en jeu un problème difficile et essentiel pour la politique impérialiste du Kremlin, il n'y a pas à se tromper sur l'intention qui les accompagne.

Les Soviétiques, en achetant des usines clés en main, veulent "acheter" la bienveillance occidentale. Le dialogue est clair. Il est connu par tout le monde et cependant, avec quelle facilité et quelle indifférence pour la part des autres, on y succombe!

Nous marquons ici le fait, la pratique du chantage et la faiblesse de ceux qui tombent par ailleurs leur attachement à la liberté et à la justice.

Reste à savoir si cette fois-ci, à Belgrade, ils auront toujours l'impudence et le cynisme d'aller jusqu'au bout de leur engouement. Quel cas, il ne restera aux pays qu'ils sacrifient qu'à leur promesse de ne jamais oublier leur foras!

"LA GRANDE THRACE"

por Prof. Alex BOLDUR

Première Partie

LES THRACES DU NORD ET DE L'EST DES CARPATHES

Chapitre Premier: Explications préliminaires.

ES THRACES constitue l'un des plus importants problèmes non seulement de l'histoire roumaine, mais également de l'histoire universelle.

C'est depuis longtemps qu'en Roumanie s'est formée l'opinion selon laquelle l'histoire des Roumains a comme point de départ la Dacie et la romanisation est considérée comme la conséquence de la conquête de la Dacie par l'empereur Trajan. En 1871, Roesler, poussé par des considérations d'ordre extrascientifique, donne un dur coup à cette conception (1).

Mais au lieu d'être considérablement les fondements de l'histoire des Roumains, en commençant par les Thraces et par ce fait même de faire pâlir toutes les objections contre la théorie roumaine, afin que ces objections soient inopérantes. A. D. Xenopol s'est entêté, gardant l'ancien point de vue. C'est lui le premier qui a formulé, en 1888, d'une manière définitive, le cadre de l'histoire des Roumains. Son oeuvre, très vaste, a été intitulée *L'Histoire des Roumains de la Dacie Trajana*. En même temps il a fait paraître un ouvrage contre les arguments de Roesler (2).

Cette attitude d'autodéfense a été signalée — et à juste titre — par G. Popa Liwanu, en quelques mots lapidaires. En 1919 G. Popa Liwanu avait écrit: "Xenopol, appartenant à la recherche des arguments contre la théorie de Roesler, s'est retranché derrière le parapet et n'a eu pas le courage de Hasden, son persécuteur, et est resté, timidement, sur la ligne de défense, assurant l'audace de prendre l'offensive. Suivant l'exemple Xenopol, les autres historiens roumains, timorés, ont manifesté la même prudence pleine de timidité" (3).

Fait regrettable, cette situation dure encore de nos jours. Il y a huit ans, un ouvrage collectif a été publié à Bucarest, défendant "la continuité", par conséquent le thèse de Xenopol (4).

Outre cette "position défensive" l'historiographie roumaine présente une autre lacune. Beaucoup d'auteurs voient les Thraces dans les Balkans, oubliant les Thraces de la rive gauche du Danube et de l'espace extracarpathique.

L'attitude de ses historiens s'explique par le fait qu'ils ont hérités par l'idée de l'école. C'est cette idée qu'ils prennent comme point de départ pour leurs conceptions, c'est par cette idée qu'ils justifient la continuité des Roumains sur le territoire qu'ils occupent. D'autres ré-

sultats pourraient être obtenus par des investigations dans le domaine de la société.

Les Thraces ont eu leurs états, mais la conséquence de l'immensité numérique de ces peuplades, ainsi que de la diversité des conditions géographiques où elles vivaient — leurs états ne présentaient pas des données qui garantissent une longévité. En échange, la population thrace, divisée en diverses tribus, s'inscrit comme une permanence ethnique et historique, qui dépasse de beaucoup l'importance de leurs états, parce que, par-dessus les différences présentées par les tribus, c'est l'unité ethnique du peuple thrace qui domine; la langue est identique et les coutumes similaires, les différences étant infimes.

A la place de l'ancienne conception étatique et politique, une nouvelle conception doit s'affirmer ethnique et sociale. La base de tout état est le peuple. La primauté idéologique appartient à la population et non pas à l'état.

La première de ces conceptions part du concept déontologique. L'histoire des états n'est pas autre chose que l'histoire de la déontologie, de la population habillée d'une organisation politique.

Mais avant d'avoir un état, les Thraces ont vécu dans des organisations tribales, sans lois écrites et divines. Politiquement, ils se présentent comme une société primitive. Et pourquoi ignorer cette phase primitive de la population thrace? Pourquoi ignorer cette phase primitive de la population thrace? Pourquoi ne pas embrasser une doctrine à caractère ontologique, pourquoi ignorer le facteur ethnique — existant, logiquement, dans toute sa primitivité? Ce n'est que par la doctrine ethnique et sociale qu'on peut envisager le problème de la société primitive des Thraces. La société primitive n'est un état mais une société, le premier stade permanent de la population.

La première question dans les recherches thraces c'est de savoir où ont-ils été autochtones et où ont-ils migré.

Une grande partie des spécialistes affirment que les Thraces sont un peuple indoeuropéen du Nord, les voisins des allemands, des peuples baltiques, des Slaves, c'est de là qu'ils se répandent sur l'aire de leur expansion. Cette opinion est partagée par Norbert Jokl, par A. A. Schmatov, par l'ethnologue russe du siècle passé V. A. Markov, par T. Lehr-Splavinski et par beaucoup d'autres encore.

Mais il y a aussi des auteurs qui nient l'origine nordique des Thraces, affirmant qu'ils sont venus du sud des Balkans. Parmi ceux-là nous citons l'archéologue russe P. N. Trétiaikov, l'archéologue mexicain P. Koch-Gimpera et d'autres encore (5).

Récemment j'ai découvert un ouvrage de madame G. Ranka-Toni qui intitulait *Sur l'origine des Thraces* (6). Je m'attends à trouver dans cet ouvrage des données

(5) Norbert Jokl, dans "Festschrift f. Dr. E. H. Lohmeyer", v. VIII, p. 256. A. A. Schmatov, *Recherche sur la plus ancienne période de l'histoire de la langue russe*, Petrograd, 1915. V. A. Markov, *Skizh i sh. soopleneniia khabiti (Les Scythes et les Thraces de la même origine qu'eux)*, Vienne, 1896, p. 41, 55 et 61.

(6) T. Lehr-Splavinski, *O pohodenii i prajazykoma Slavov*, Posen, 1916, p. 102 (les années 1000-1300 a.n.).

(7) P. N. Trétiaikov, *Vostочно-Slavianskie plamena (Les tribus slaves de l'est)*, Moscou, 1953, p. 33-37.

(8) "Trakia", H. Sofia 1916, p. 77-85.

concernant les Thraces en général. Mais l'auteur parle seulement des Thraces de la Bulgarie du nord et du sud, comme si d'autres Thraces n'ont pas existé.

Cela veut dire que beaucoup de chercheurs sont préoccupés par des aspects insignifiants, s'égarent dans les détails, mettant en évidence seulement des vérités partielles. Ils dirigent leur attention exclusivement vers l'analyse.

J'ai plusieurs fois constaté la nécessité d'avoir une vue générale sur les Thraces, une synthèse de la Thrace.

Certes ce n'est pas tout de savoir que les Thraces de la préhistoire sont des autochtones au nord et au sud des Carpathes, habitant dans le voisinage des Allemands, des nations baltiques, des Slaves.

Dans une telle affirmation, c'est la concrétion qui manque: ou, dans quelles régions ont habité les Thraces dans la préhistoire, ou sont-ils les plus nombreux et si dans les régions où ils ont habité ils formaient la grande majorité de la population, quelles sont les autres tribus avec lesquelles ils ont cohabité, etc.

Les réponses à ces deux questions peuvent être données par deux sources:

- 1) La culture archéologique Cucuteni-Arind-Tripolie et
- 2) La toponymie des lieux où ils se sont établis.

La deuxième de ces deux sources nous indique qu'ils ont habité la Volhynie, la Galicie, la Podolie et entre le Pruth et le Dniestr.

Sur les traces indiquées par la deuxième source existent la toponymie et la hydronymie de ces régions.

Les deux sources se complètent donc réciproquement.

Il y a également d'autres possibilités d'investigation pour connaître les anciens Thraces, par exemple leur toponymie, mais les résultats obtenus sont moins convaincants. Pourtant, on ne doit pas les négliger non plus. C'est ainsi qu'on trouve le mot thrace (ardavos, ce qui signifie "la rivière San", mot qui atteste leur présence en Galie (8)). Dans cette province, ils sont venus probablement de la Volhynie. Le nom du dieu thrace Zbelourdos ou Zbelthourdos, avant le sens de porteur de lumière, ainsi que le nom Zibeleia Gebeleia dérivent de la langue hittite, du mot "Ziburis" lumière (9). On confirme donc le fait que les Thraces et les peuples baltiques ont des racines.

La culture Cucuteni-Tripolie a été étudiée tant en Roumanie qu'en U.R.S.S.

Il nous reste, donc de faire des recherches dans la deuxième source d'information: la toponymie et la hydronymie qui en effet attestent la présence des Thraces dans les susmentionnées régions pendant la préhistoire.

De la grande population thrace, quelques peuplades se sont délogées et ont migré vers l'est et vers le sud.

C'est probablement au IIIe millénaire a.n.e. alors que l'union thrace se démantèle, qu'une branche se détache du tronc migrant en Asie sur les traces des Aryens. Ces Thraces sont revenus en Europe vers le Ier millénaire a.n.e., portant le nom de Cimmériens. La plupart des historiens, M. Rostovtzeff à leur tête, considèrent les Cimmériens des Thraces.

Une autre branche est des bords du tronc, Thraces du nord, un peu plus tard, probablement au IIe millénaire a.n.e., migrant vers le sud, au-delà du Danube.

Et de la préhistoire nous descendons dans l'histoire. Dans l'histoire, dans les susmentionnées régions, les Thraces acquièrent de nouveaux noms, ce changement de dénomination étant dû aux conquérants. Etudiant les sources historiques et notamment les chroniques russes,

nous avons conclu que les Thraces ont apparu sous les noms de Donlès (Boussans), Onlitch-Tivertsev, Bolokhoveniens, Valakhs Brodnics, Berludnics, etc.

Les Thraces ont contribué à la création de l'état vago-russe de Kiev.

Les événements historiques ont poussé les Thraces du Nord, de leurs sites permanents, vers le sud. Déménageant, ils ont contribué à l'apparition des premières formations politiques de la Moldavie (la pays Byrland, le pays des Brodnics, le pays Sepenith), et ensuite à la création des états roumains — la Moldavie, la Valachie et la Transylvanie.

Nos recherches en fait de toponymie et hydronymie ont une contribution remarquable par sa nouveauté au problème des Thraces. Ces nouvelles données nous ont permis d'établir que dans la préhistoire, les Thraces ont habité en Volhynie, en Galicie, en Podolie et sur le territoire qui se trouve entre le Pruth et le Dniestr.

Pour faciliter notre travail d'investigation, nous avons divisé le territoire de ces régions en quatre zones gouvernées par les rivières.

Dans la première zone, qui comprend les sites se trouvant dans la proximité du Boug de l'Ouest et de la rivière San, nous avons trouvés 28 toponymes thraces, dont l'un avec la terminaison *dava* — Volodava.

Dans la seconde zone — des rivières Stry et Shori — on constate 19 noms thraces. Parmi ceux-là, deux avec la terminaison *dava* — Goudava et Mlodava.

Dans la zone des rivières Terev et le Boug du Sud, on trouve 37 dénominations thraces.

Beaucoup de sites thraces ont été découverts dans l'espace qui s'étend entre le Pruth et le Dniestr. On peut y identifier 95 dénominations dont cinq se terminent en *dava* — Volodava, Goudava, Sadava, Olceadav (deux fois), de Olceadava.

Dans les quatre zones, on a identifié en tout 179 dénominations thraces.

Dans le Chapitre IV, je présente le résultat de mes recherches toponymiques.

De ces résultats, on peut constater que, dans la préhistoire les Thraces possédaient un immense territoire, s'étendant de la rivière Pruth jusqu'au Danube. Plus tard, probablement au IIe millénaire a.n.e., les Thraces ont passé au-delà du Danube, dans la presqu'île balkanique.

A juste titre, on peut affirmer que du point de vue démographique, les Thraces constituaient la Grande Thrace. La migration des Cimmériens-Thraces, de l'Asie en Europe, a encore élargi l'espace occupé par les Thraces, cet espace s'étendant également sur les territoires de la Crimée et du Kaukas (V. cette géographique "La Grande Thrace").

Nos investigations dans le domaine de la toponymie nous découvrent un nouveau horizon pour les études sur le problème des Thraces. Bonheur, il ne sera plus question de mentionner seulement les géodaves, en tant qu'élément de base dans la formation du peuple roumain, mais on devra élargir, d'une manière essentielle ce fondement par la simple constatation que les tribus thraces étaient établies sur chacun des quatre territoires roumains: la Moldavie, la Valachie, la Transylvanie et la Dobroudja.

Connaissant l'emplacement de toutes les tribus thraces, on peut déterminer quelles sont les tribus thraces qui ont peuplé les quatre territoires roumains.

C'est ainsi que l'ethnographie du peuple roumain pourra être envisagée sous un nouvel aspect. Hypothétiquement, on peut établir le schéma suivant de la formation démographique des pays roumains.

La MOLDAVIE — Sa population est formée par les tribus thraces suivantes: les Getes (les Tyrapietes et les

(1) R. Roesler, *Humanischen Studien*, Leipzig, 1871.
(2) A. D. Xenopol, *La théorie de Roesler*, Jassy, 1904.
(3) G. Popa Liwanu, *Les Roumains dans les sources historiques médiévales*, 1919, p. 157.
(4) *Finis de continuité dans l'histoire du peuple roumain*, édité par D. Bărbănt, Bucarest, 1946.

En Roumanie, un apport essentiel à l'explication de la culture énéen-tripolienne l'avait apporté les fouilles effectuées par Radu Vulpe et ses collaborateurs à Ivoars (17).

Chapitre III

LES AUTEURS DE L'ANTIQUITE SUR LA DIMENSION DE L'ESPACE THRACE

Sur la protohistoire des Thraces, nous apprenons des ouvrages des anciens auteurs comme : Hérodote, Strabon, Ptolémée.

Le parent de l'histoire, Hérodote, a le mérite d'avoir souligné l'immensité de la dispersion de peuple des Thraces, le plus nombreux après les Indes (V, 3).

Malheureusement, étant préoccupé des frontières de la Scythie et des expéditions du roi persan Darius contre les Scythes, il n'a pas accordé l'attention suffisante due au problème thracique. Il écrivait (IV, 99) : "Devant la Scythie se trouve la Thrace qui s'étend jusqu'à la Mer. La Scythie commence depuis le golf formé par la Thrace; de même, elle pénètre l'Istre, en Scythie, se retournant d'Est vers la bouche. Des deux parties, les Scythes ont comme frontière la Mer".

De cette citation, nous pouvons tirer la conclusion que la Thrace était voisine avec la Scythie et qu'elle atteignait la Mer Pontique, mais il est resté sans précision quant à l'étendue et les frontières de la Thrace. C'est très possible que l'écrivain avait une vague idée sur l'étendue de la Thrace dans l'ouest de l'Europe, car il se trouvait sous l'influence de deux fausses idées. La première est la direction du fleuve Istre qui coule de l'ouest vers l'est, non par où nous le savons, mais plus au nord,

et qu'il descend du nord vers le sud, ainsi comme lui avait surpris l'idée, S. M. Serebonin (1).

Outre cela, aussi la position du Lac Meotis ne se trouvait pas encadrée dans la Mer Noire, comme sa partie nord-estique, mais qu'il sort d'elle, ayant une forme séparée. C'est justement pour cela qu'Hérodote présente dans sa description la Scythie comme un carré. Il est très probable qu'Hérodote s'imaginait le pays Thrace dans l'ouest de l'Europe et dans l'ouest du Danube.

Nous reproduisons la carte géographique de la Scythie, du Danube et de la Thrace, conformément avec les vues de l'écrivain.

Dans cette idée nous nous renforcerons encore, tenant compte qu'il place les Agathysies, considérés comme Thraces, dans le nord de la Transylvanie (IV, 100) : "De l'Istre en haut le milieu du continent, la Scythie est limitée d'abord, avec les Agathysies".

Par conséquent, de ces quelques informations restreintes que nous a laissé Hérodote, nous pouvons tirer la conclusion que les Thraces demeuraient à l'ouest des Scythes, ce qui se confirme par toutes les connaissances que nous avons aujourd'hui.

César, dans ses "Commentaires" (VI-ème livre), montre que les Allemands étaient voisins avec les Thraces dans la région des Carpathes Tatra.

Strabon est bien plus précis en comparaison avec Hérodote et avec César. Il écrit (VII 3, 1, c.294) : "La partie du sud de l'Allemagne d'entre l'Elbe — au moins là-bas, où elle s'avoisine avec le fleuve — est sous la domination des Souabes (C. 295). Et puis, tout de suite vient le territoire des Gètes, étroit au début, borné au sud par l'Istre, dans la partie opposée avec les monts couverts des forêts Hercinies et contenant aussi une partie des montagnes. Ensuite, le territoire s'élargit et s'étend vers le nord jusqu'aux Thyragètes, frontières que nous ne pouvons pas décrire pratiquement. Comme ces lieux ne sont pas connus, on a pris en considération les créateurs des mythes qui parlent des montagnes de Ripet et des hyperboréens".

"Ripet" sont les montagnes avec la localisation fluctuante en Sarmatie du nord, aux sources de l'Istre (2).

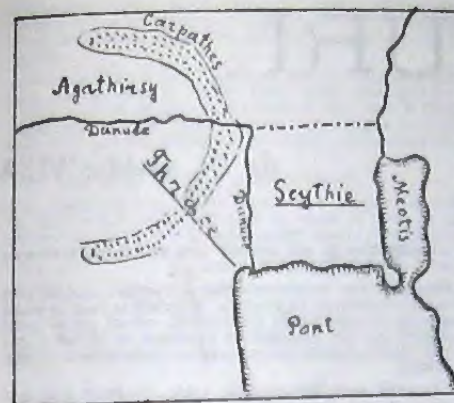
Les frontières thyragètes restent non-identifiées, à Strabon. C'est important, tout de même, que l'écrivain sentit se trouver devant l'immensité gétique, que d'autre avaient expliqué par le mythe d'hyperboréens.

Malgré que Strabon ne croit pas dans les mythes, les considérant comme mensonges de Pytheas, il fait pourtant quelques précisions, grâce auxquelles nous pouvons nous former une idée concrète de l'établissement des Thraces. Il écrit (VII, 1, 1, C.289) : "Au nord de l'Istre sont les territoires d'au delà du Rhin et de la région celtique. Il est question des populations celtiques et germaniques, jusqu'au bastarnes et thyragètes et le fleuve Boristhènes, de même que ces populations qui s'étendent vers l'intérieur du territoire, entre celui-ci et Tanais et les bouches du lac Meotis, jusqu'à l'Océan, se limitant avec les eaux de la Mer Pontique. Au sud de l'Istre se trouvent les populations illyriques, thraciques et celles celtiques ou d'autre, qui se sont mélangées avec celles-ci".

Dans une autre part, il écrit (II, 5, 30, C.129) : "L'Istre laisse à gauche l'entière Allemagne, commençant du Rhin et tout les territoires des Gètes, les contrées des thyragètes, des bastarnes et sarmates, jusqu'au fleuve Tanais et la lac Meotis et, à droite, l'entière Thrace, l'Illirie et une partie de l'Ellade avec laquelle se termine l'Europe".

(1) S. M. Serebonin. Géographie historique, Petrograd, 1916, p. 21.

(2) Les Sources de l'Illiride Roumaine, v. 1, Buc., 1944 : Estil, p. 11; Apollonio, p. 134, 141, 143; Virgilus, p. 283; Strabon, p. 223; Dionysos de Halicarnasse, p. 261.

Carte de la Scythie et de la Thrace
(d'après Hérodote)

L'auteur ne doute pas que les Gètes parlent le même langage que les Thraces et qu'au sud du Danube se trouvent de même les Thraces avec le nom de Moeses (VII, 3, 10, 13), que les Daces ont le même langage que celui des Gètes... et que les tribales sont d'origine thracique".

De même, nous ne pouvons pas omettre que Strabon parle des Cimériens qui, selon l'auteur, portent parfois aussi le nom de trères (I, 3, 21, C. 61). Or, nous savons maintenant que les Cimériens, de même que les trères, sont des Thraces.

Strabon savait que l'Istre n'a pas deux bras dont l'un se jette dans la Mer Adriatique et l'autre dans la Mer Noire, comme croyaient quelque uns dans son temps, par exemple Hipparch, mais il affirmait que l'Istre se jette seulement dans la Mer Noire (I, 2, 39; I, 3, 15).

L'auteur distingue, en ce qui concerne leur établissement, les Gètes des Daces. Les premiers s'établissent vers le Pont et vers l'est et les Daces habitent dans la contrée opposée, vers l'Allemagne et vers les sources de l'Istre (VII, 3, 13; C.304).

D'après ce que nous pouvons constater, Strabon dépasse beaucoup Hérodote en ce qui concerne les informations sur les Thraces. On trouve chez lui une grande richesse d'informations en ce qui concerne ce peuple.

Mais un véritable trésor pour la science historique est présenté par la géographie de Ptolémée ("Le guide géographique").

Probablement que cet auteur, écrivant sa géographie, avait eu à sa disposition les traces des frontières de la Dacie et de la Gétique, effectuées par le gendre de l'empereur Augustus Agrippa. Celui-ci avait défini les frontières des Thraces ainsi : "Dacia, Gética finitur ab Oriente desertis Sarmatiae, ab Occidente flumine Vistula, a septentrione Oceano, a meridie flumine Iistro".

V. Pârvan, qui avait étudié la géographie de Ptolémée, avait observé que cet auteur donnait des définitions aux frontières beaucoup plus modestement, soit : vers l'ouest — la Thracia, vers le nord — les Carpathes galiciens, à l'est — le Serech, vers le sud — le Danube. Malgré cela, toujours Ptolémée donne un grand nombre de nominations et des localités qui, de fait, confirment en bonne partie les frontières d'Agrippa. Les Gètes se sont étendus jusqu'en Bosnie, l'Oder moyen, le bas de la Vistule,

les marais du Pripeth et les cataractes du Dnieper (3).

Ptolémée (III, 5, 9) montre que dans le nord de la Sarmatie vers la Vistule, par dessus des montagnes peucines (c'est-à-dire bastarniques), habitaient les Costobokes et les Transmontagnes. Dans la région de la Vistule, vers Warthe, se trouve la localité getique Satidava et, près de l'Oder, Siundava. Au sud des Costobokes, sur la Vistule méridionale, dans la Silésie tchèque, se trouvait Arsietae (racine getique arsa chez W. Tomashek, II, 2, 54). Entre Costobokes et Arsietae, auprès de la Vistule, se trouvaient les Anartofracts, une branche des Anarts, un peuple mixte celto-dacique, sinon peut-être celtique pur.

Au sud d'Arsietae, en continuation jusqu'au Carpathes Baskies (III, 5, 8), Ptolémée énumérait un après l'autre les peuples getiques : les Biesses. Dans la Pologne du sud-ouest, les Pie-Gètes.

L'auteur consacre beaucoup des pages à différentes tribus thraciques : soit aux agathysies, carpes, costobokes. Il s'arrête surtout spécialement à la dispersion des carpes, qui occupaient un énorme territoire situé entre la Gétique de l'ouest et Hierasos. Du nord-ouest vers sud-est, nous avions des carpianes, tagres, thyragètes, carpes (depuis Boristhenes jusqu'à Hierasos). A l'est du Sireth, selon l'opinion de l'auteur, sont signalées les villes : Zargidava, Temachidava et Piroboridava (III, 10, 7-8) (4).

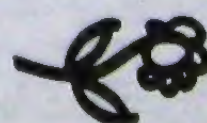
Trois intéressantes sont les indications sur le caractère thracique des localités situées autour des bouches unies du Boug du sud et du Dnieper (la péninsule est notée aussi chez Plinius — IV, 12 (26), 83). Nous trouvons là-bas "la route d'Achilens", le peuple nommé Sandes, devant le territoire habité par ce peuple, l'île Boreas, les villes sur le Dnieper Sarmos et Saron (5).

Les renseignements que les auteurs ultérieurs nous donnent sur les Thraces sont d'une importance minime. Aucun d'eux n'a réussi à compléter avec des données essentielles les informations fournies par Ptolémée.

Vu l'objectif qui nous préoccupe — mettre en évidence les dimensions de l'espace occupé par les Thraces dans la préhistoire et les premiers temps de l'histoire — nous n'avons pas l'intention d'épuiser toute la richesse d'informations que Ptolémée nous offre.

Et pourtant, malgré la richesse de ses données, nous constatons que cet auteur fait abstraction des peuplades établies dans l'espace qui s'étend au nord et à l'est des Carpathes comme si c'était un désert, ainsi qu'on peut se rendre compte de la carte géographique ci-jointe.

Cette lacune dans les informations concernant l'espace qui s'étend entre les Carpathes et la rivière Pripeth et entre le Pruth et le Dniestr justifie notre tentative de remplir le vide laissé par Ptolémée. Et dans ce but, nous avons entrepris des recherches dans le domaine de la toponymie et de la hydronymie.

(16) Ap. T. Pascu (La périodisation), p. 223.

(17) Les fouilles archéologiques de Ivoars, Département Neamt, dans "Studi" ("Etudes"), 1919, nr. I, p. 126-130.

(3) V. Pârvan, Gética, 1936, p. 221, 279.

(4) Pour la localisation de ces établissements, voir plus bas V. Pârvan, id., p. 240.

(5) V. Pârvan, id., p. 240.

ce ne salvă, ne roagă să-l acuzăm un moment, eu să termin "operația înmormântării". Din actele închinate de mine și capitulul 12, reținea că în zori se prezentase un soldat rus, beat, cântă pe un cal care abia se ținea pe picioare. Autoritar, cerea să-l schimbe, să la unul mai bun. Sublocotenentul a ordonat să se pună toți cali în linie, iar rusul îl a spus să alege. Natural, rusul și-a ales calul cel mai arătos. Dar abia a terminat să-l formuleze dorința, că un pumn al lui P. l-a trântit înfrânt. A venit și un sublocotenent de rezervă, boxer în viața civilă, și dă-i și dă-i. L-au bălucit cu sete vreo jumătate de oră și apoi l-au urcat pe mârjoaga cu care venise. Dar rusul alunecă pe gâtul calului și cădea mototol în țărâna. P. nu și-a pierdut cumpătul. A tărit pe rus în grădina unde erau pomi și tufișuri, a ordonat să-l desbrace, l-a aruncat, a pus să-l sape o groapă, ordonat să se așeze în genunchi, să se roage, și apoi a tras un glonț în cap. Când am sosit eu și L., sublocotenentul P. era pe punctul de a termina "operația înmormântării".

Colonelul Ionescu, înspăimântat, l-a trimis la divizie, însoțit de un locotenent de rezervă. Și regimentul a plecat mai departe. Peste vreo trei zile, toți ofițerii ne găsim în curtea școlii din alt sat, toliștii pe niște lemne și prăjindu-ne la soarele blajin de toamnă. La un moment dat, se aude un galop de cal. Calul, falnic, se oprește în fața porții. De pe el sare printren sublocotenentul P., salută așa cum știa el, și dătrun mare de mîrînde pe care îl avea cântărit de răt, scoate niște alune americane pe care începe să le împartă cu dăruiele celorlalți ofițeri.

- Ce s'a întâmplat?, întreabă colonelul.
- Nimic important, domnule colonel, răspunde el și de la piept scoate un plic cu antetul Diviziei. Pe lungul raport făcut de colonel, era o rezoluție scurtă: *În cazuri similare, se va proceda identic. Semnat: General Platon Chirnoagă. Colonelul nu și-l putea crede ochilor.*
- Și calul acesta de unde-l ai?, întreabă el.
- Calul? Păi, pe drum am întâlnit un soldat rus. Rușul era rus, dar calul e românesc. Ia uitai-vă ce mândrețe de cal!
- Și ce-al făcui?
- Cu cine, cu rusul?... I-am făcut de petrecanie. La asta n'am mai avut timp să-l fac "operația înmormântării".
- Și alunele de unde le ai?
- Păi de la el. Le furase de la un biet român de al nostru. Și, mai bine să le mîncăm noi, decât porcul de rus.

Colonelul a lăsat să-l cadă alunele la picioare. Cei alți ofițeri au continuat să mîncă alunele liniștiți.

Tot ce povestesc e purul adevăr. S'ar putea totuși ca unii cititori să spună că nu e verosimil. Răspund apăsător și purul adevăr. În acele zile de restrițe s'au găsit și alți ofițeri, soldați sau chiar țărani care au făcut de petrecanie alunelor. Într-o zi, la vreo sută de metri de intrarea într-un sat, coloana noastră e oprită de sentinela. La marginea unei porumbiști, cu capul în șantul șoselei, stăcea un soldat rus, aproape gol. Oprirea coloanei n-o făcut să credem că satul era ocupat de ruși care anhetau, pentru a descoperi pe cineai. Nimic din toate acestea. Coloana era oprită pentru a ni se indica că n'apotea trece pe drumul principal. Într-o casă dormea un general rus și nu trebuia să se tulbure somnul. Autenticii! Coloana trebuia să o ia pe un drum lateral. Acesta era de pămînt, trecea pe sub niște copaci stufoși și, cum ploaie cu câteva zile mai înainte, era impracticabil. Bocancii ruși și soldații noștri se infundau în noroiul care era rece și intra în el cu ușurință. La sfârșitul drumului, soldații și-au scuturat picioarele, și-au ăters bocancii cu noroi, și-au șters sudoarea și, scărînd din dinți, au tras câte o sudoare românească la adresa domnului general "aliat". Și acesta a purul adevăr. Coloanele asiatice înaintau ca niște hoarde, din casele în care intrau și găseau vin sau rachiu nu plecau decât după ce terminau băutura: rămăneau adesea zile întregi. Nimeni nu stătea să cerceteze lipsurile și nici să identifice un cadavru de la marginea unei porumbiști, chiar dacă acesta era viabil salutar.

Așa am aflat de generalul Chirnoagă, aruncându-mi ochii pe hîrtia adună de sublocotenentul P., pe care scria: *În cazuri similare se va proceda identic. Generalul Chirnoagă luase comanda Diviziei cu câteva zile înainte. Cel care o comandase până atunci, generalul Puiu Petrescu, plecase la București, pentru a intra în guvern, dacă nu mă înșel. Subsecretar de Stat la Ministerul de război, un ministru pînă era un alt scapăt gălonat: generalul Negulescu.*

Așa am aflat la Tisa. Am trecut-o și, în capul de pod constituit, comanda batalionului a lui-o maiorul Ghiță. Într-o dimineață m'am trezit în bubulțuri teribile de artillerie. M'am dus la maiorul Ghiță și l-am găsit dăndu-le

puică la doi asaltici. Am văzut negru înaintea ochilor. Maiorul nu l-a scăpat gâtul meu de scărba. Au plecat asalticii și în acelaș pahar — avea numai unul — a pus puică și pentru mine. L-am refuzat. "Porcilor fătoră să le dai otrăvă, nu puică", l-am spus eu.

M'a trimis apoi pe linia I-a, să văd ce se petrece, căci acolo cădeau proiectilele unguirilor. După vreo jumătate de oră, eram chemat la postul de comandă. Nu l-am mai găsit pe maior, ci un ordin scris în care mi se comunica că relau comanda batalionului, și trecând la postul de comandă al Diviziei. La postul de comandă era un telefon direct cu Divizia. Generalul Chirnoagă mi-a comunicat că batalionul meu constituia rezerva Diviziei și-mi ordonă să organizez apărarea satului. Am făcut-o cum am putut, mai bine. Așa am aflat că Divizia noastră din capul de pod, în lupta cu un pumn, îi căsuse în spate, de ceaialta parte a Tisei, o divizie blindată germană. Eram încreștă. Generalul Chirnoagă pe care aceiași încercure îi găsesse dincolo de Tisa, căduse și găsesse mijlocul de a intra în cerc. Ca un comandant de vas, ca un adevărat comandant de oști, generalul Chirnoagă înțelegea că datorită lui era de a avea același soartă ca și soldații pe care-i comanda. Exemplul lui fusese urmat de colonelul Alexandru. Nu însă de colonelul Ionescu, caer a rămas în afara cercului.

Se apropia seara. Linia noastră I-a, din lipsă de efective, de armament și mai ales de muniții, era împinșă mereu spre sat. Focurile se auzeau din ce în ce mai aproape. Sfârșitul era și el aproape. Și prin telefon, generalul Chirnoagă mi ordonă să-mi iau batalionul și să mă îndrept spre Tisa, pentru a face față Nemților care ne înconjuraseră, rămânând teoretic singura rezervă a Diviziei.

A doua zi, Divizia a IV-a a căzut prizonieră. Ajuns în Viena, generalul Chirnoagă a intrat în Guvernul Național. A scotit că trebuie să-și apere Ţara până la sfârșit, cu mijloacele care-i stăteau la dispoziție.

Și a venit și Prăbușirea. Generalul a rămas credincios Guvernului de la Viena. Cu toate riscurile. A fost închis în lagăr și nu s'a lepădat. Și, curioz, printre puținele hotărîri juste luate de Aliați, a fost și acela de a-l pune în libertate, întrucât în Guvernul de la Viena, generalul Chirnoagă n'a fost un criminal de război, ci s'a daturat Ţara.

Și a venit exiliul. Lung exil în care generalul a rămas demn, a trăit demn. N'a cerut un franc elvețian din "Fondul Național". În sărăcie, în lipsuri, a continuat să-și apere Ţara. Nu mai avea soldați de comandă și nici măcar un pistol. Dar dragostea de Ţara era același, tot atât de mistuitoare. A început să scrie. A devenit soarece de bibliotecă. A schimbat sacca cu candelă. A scris articole, cărți. Într-o clipă, două cărți importante: "Istoria Daciei și continuitatea daco-română" și "Istoria politică și militară a războiului Românii contra Rusiei sovietice". Mă voi opri asupra ultimei. Cititorul e rugat să arunce o privire asupra bibliografiei: cărți, multe cărți în limbile română, franceză și germană. Lucrare serioasă, singura istorie a Războiului nostru Sfînt. La București, cum e normal, nu s'a scris și nu se scrie o asemenea istorie. Pentru cel de acolo, acest război e înșuș, e criminal. Just e doar războiul din Vest. Aupra acestui război, războiul rusinii pentru cel ce nu participă la el, s'au scris și se vor scrie multe cărți. Am în fața mea o asemenea carte, despre care voi scrie așa cum se cuvine, într-un viitor număr al Carpaților. În trecut, cât fie spus, în exil sunt mulți nefericiți care au păreri asemănătoare cu cel de la București, adică războiul nostru în război e înșuș și criminal și just e doar cel dus contra Germanilor. Curioasă potrivire de păreri!

În exil, generalul Chirnoagă a frecventat bibliotecile: a citit, a adunat fuge, a studiat, a scris. Alți generali au organizat armate imaginare, au plătit furiu tot imaginea ofițerilor. El însă s'au înfrupt, de data aceasta efectiv, din "Fondul Național". Cartea despre care am vorbit rămîne. Se cerută de bibliotecă și de străini: de generali străini, pentru a o consulta.

Și Generalul Chirnoagă a murit. Așa cum a trăit: pe baricadă. Pe baricada de la Viena.

Generalul Chirnoagă n'a fost legionar. Dar, ca stăpîniții legionari, a rămas până la moarte, pe baricada. Verde, considerînd că aceasta o singură baricadă efectivă în lupta contra celor fără Dumnezeu. Pe singura baricadă, devoratoare de fonduri naționale și străine, le-a considerat sale.

Pentru mine, generalul Platon Chirnoagă rămîne omul de curaj, acel om care în momentele de restrițe și de rușine, când stătea alături, cu speranța că-și vor salva altuștile, cu trîmă ale de mil de Români la abator, a scris apăsător acele cuvînte: *În cazuri similare, se va proceda identic.*

OMUL SFINTESTE LOCUL

de N. Beldie

UNT de la țară și prietenii mei cei mai buni au fost preoții și învățătorii, pe care l-am apreciat și alinat. Dintre cei care s'au ridicat din satul meu, unul dintre cele mai mari sate din ținutul Tecucului, cel mai mult au fost preoții și învățătorii. Și dintre învățătorii, aproape toți au rămas să doarmă pe câmpurile de bălăie ale Sfîntului nostru război. Ei erau patrioți, își lubeau pămîntul, nu numai pentru că se trăgeau de la brazdă, ci și pentru că rămăneau la brazdă. Instinctul lor de conservare țărănesc, nu numai că-și trăgea seva din brazdă din care se născuse, dar se devolta, creștea din acelaș brazdă lângă care rămănea să trăiască. Preoții erau la fel.

Dencea, nu din satul meu, ci din unul vecin, un prieten, odată terminat seminarul, s'a dus la școala militară. De rezervă, bineînțeles. L-am întâlnit și l-am întrebat dacă a renunțat la preoție. "Dă-mne fereste, m-a răspuns el, dar acum Credința trebuie apărată nu numai cu Crucea, ci și cu spada. După ce vom învinge pe cei fără Dumnezeu cu spada, mă voi întoarce la Cruce".

Pe Părintele Petreache de la Montreal, l-am întâlnit prima dată în zilele acelea grele de sfîrșit de Octombrie 1944. La Tisa, era sublocotenent de rezervă. În noaptea fatală, se găsea lângă generalul Chirnoagă. Nu l-am întrebat niciodată, dar bănuiesc că situația e perfect identică cu a

prietenului de care vorbeam mai sus, din Brăhășeștii Tecucului: întâi cu spada și apoi în popoi la Cruce.

Viața mea vagabondă m'a făcut să cunosc și un preot bătrîn pe care nu-l uit niciodată. E Părintele Costache de la Kadikiol. De el mi-am amintit când am văzut la Traian Popescu o scrisoare de la Părintele Petreache de la Montreal. El apun Petreache, pentru că Părintelui Petre Popescu de la Montreal, așa l-ar fi spus țărani din satul românesc în care ar fi pastorit, dacă viața și-ar fi urmat cumuli liniștiți și nu ar fi venit potopul.

Ma găseam deci ca locotenent de grăniceri în satul Kadikiol de la granița bulgărească. Sat mic, priclit, cu un singur intelectual: învățătorul. Preot nu avea satul, dar avea biserică. Stăruie la făcea Părintele Costache de la Valailă, un sat mai mare, la vreo 6 km. de Kadikiol. L-am cunoscut pe Părintele Costache și, cu toată desosebirea de vîrstă, ne-am împrietenit.

Sinlea o Duminică la Valailă și una la Kadikiol. Când stătea la Kadikiol, venea de Sămbătă seara. Era sîrac Părintele Costache și cu familia grea: fete și băieți la școli la oraș, și-și lăna cu greu copiii la școli, căci Părintele Costache nu era hrăpăreț. Când făcea o slujbă unul om sîrac, refuza să primească banii pe care sîracul și-l scotea cu greu de la chimii. Din contra, când gîta că unul dintre sîracii lui se găsea la strîmtoare, din puțînul lui scotea și dădea sîracului. Cel 6 km. ce despărțeau Valailă de Kadikiol, îl făcea Părintele Costache în vreo trei ore. Era bătrîn, greoi, mergea încet și trebuia să se oprească de multe ori ca să se odihnească pe o piatră de pe marginea drumului. Și totdeauna bătea la poartă casei țărănești în care locuiau stăteau ore întregi de vorbă.

Odată l-am întrebat de ce mai vine, cu atîta oboseală și nezas, dacă sîntenii din Kadikiol nu sunt capabili să-l pună de înțelegere din la dispoziție o căruță cu cai sau măcar cu boi. La care Părintele Costache, oftînd greu, mi-a răspuns: "Ei, die it, mai doborăbă și așa să treacă o Duminică fără să stătească la Valailă, dar în nici un caz nu și așa o Duminică fără să stătească la Kadikiol". "De ce?" l-am întrebat eu, mirat. "Vedeți die it, la temelia Bisericii din Kadikiol e sîdit sufletul meu, ca la temelia Mînaștirii Curții de Argeș, sufletul nevestei Meșterului Mănoile".

Povestea Părintelui Costache s'a depănat molcomă în înserearea liniștită doborogeană. Era tînăr când venise în sat la Valailă. Și Kadikiol, la 6 km, nu avea biserică. S'a abătut, a intervenit la autorități, dar autoritățile, ca totdeauna: tembele. S'a dus la țărani din Kadikiol, din casă în casă, sfătindu-i să-și facă biserică, dar țărani erau și mai tembeli decât autoritățile. Dar Părintele Costache nu s'a lăsat. A alergat în dreapta și stînga, a apăsător pe țărani, a făcut un comitet, a început să strîngă bani și a început lucrul. Din lipsă de bani, lucrul se făcea, gratis de țărani, care cărau nisipul și cărămizile cu spatele, etc. Țărani mai veneau o zi, uitau să vină în alta, dar cel care n'a lipit niciodată, cel care a urcat șcheile în fire care și cu cărămizile în spate, a fost Părintele Costache.

— Și așa s'a terminat biserică, și dsacela apun că la temelia ei e sîdit sufletul meu, și-a terminat Părintele Costache povestirea.

Pe Părintele Petreache de la Tisa, l-am reîntîlnit la Paris. Spada fusese frîntă, tînărul Petre Popescu se întorcea la Cruce. Studia teologia. Era un student sîrgincios, liniștit și serios, cum puțîn am cunoscut. Și-a luat doctoratul în teologie și apoi a plecat în Vest, căutînd Români unde să servească pe Hristos. A ajuns în Canada. Și aici, jeta ce scrie mîna Părintelui Petreache: "Am sîdit lui Dumnezeu, una dintre cele mai frumoase biserici românești din afara hotarelor, cu iconostas sculptat în lemn, cu icoane pictate de iconografi care știu numai să se roage și să dea expresie simțirii și credinței lor, în chipurile ce au purtat Orlia lui Dumnezeu pe acest pămînt. Am pus la temelia ei pămînt din toate colțurile României, chiar din Chisnău și Cernăuți (dacă nu mă înșel, Părintele Petreache a studiat și în acest oraș), pentru că treburile sîdind o prezență a crîmii românești în Canada".

Părintele Petreache nu a trebuit desigur să care cărămizile cu spinarea, ca Părintele Costache de la Valailă. Dar în clădirea frumoasei biserici din Montreal, a trebuit să se consume energie, oboseală, indolență, sudoare. Meritul ridicărilor acestor frumoase biserici, "care va rămăne peste veacuri, o prezență a exiliului românesc în Canada", revine desigur tuturor enoriașilor Bisericii "Buna Vestire" din Montreal. Dar la temelia ei, pe lângă pămîntul acut din toată Ţara de la Dunăre, de la Chisnău și Cernăuți, va rămăne sîdit sufletul Părintelui Petreache, acel pe care l-am cunoscut pe Petreache a sîdit la temelia frumoasei biserici Părintelui Costache a sîdit la temelia modestelor biserici din Kadikiol, de la granița bulgărească.

Omul sfințește locul

REDACTIONALE

Dragi compatrioți de pretutindeni.

O nedorită întârziere, provocată de circumstanțe străine de voința noastră, face ca numărul 4 să vă parvină cu o întârziere de două luni, deși tot materialul fusese predat tipografiei la timpul său, ba mai mult, și plata lui se făcuse cu anticipație.

Credem că nu e cazul să intrăm în detalii, fiindu-vă destul de cunoscute schimbările radicale survenite în situația politică a țării care ne găzduiește.

Tipografiile au fost supraincărcate cu pregătirea materialului electoral care avea întâietate, dat fiind timpul scurt fixat între hotărâre și efectuarea alegerilor.

Noi vă cerem iertare și vă rugăm să nu dați alte interpretări întârzierii survenite.

Ca o compensare primiți în curând numărul 5-6, într'un exemplar de 40 de pagini.

Ne îngăduim a reaminti cititorilor-majoritatea în instanță cu plata abonamentului-că e imperios necesară aranjarea acestei chestiuni cu redacția revistei.

Ce Dumnezeu, e nevoie de stătea insistențe pentru a vă face a înțelege că sacrificiul vostru, minimal individual, reprezintă dela toți, seva vitală a revistei, pe care acceptând-o, v'ați obligat a o sprijini, întru realizarea programului de lămurire a exilului și a străinătății, asupra problemelor românești.

Traian Popescu

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE
ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL.
APARE ODATA LA DOUA LUNI
SUB INDIRIJAREA UNUI COMITET
DE REDACTIE

Redacția și Administrația:
Calle Conde de Peñalver, 82, 4.
Teléf. 402.11 01 - MADRID-6
Correspondență:
Apartado 9.269 - MADRID (España)

Abonamente:
Anual ... 20 \$ USA
De susținere ... 40 \$ USA
Expedierea Avion plus ... 5 \$ USA

EDITURA CARPATII ANUNTA

Au apărut:

ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANA, de A. D. Xenopol, vol I, II și IV	15 \$ USA
ISTORIA LITERATURII ROMANE, de D. Murărașu, vol II	4 \$ USA
Vol. I, legat	19 \$ USA
NATIONALISMUL LUI EMINESCU, de D. Murărașu	8 \$ USA
POVESTI, de Ion Creangă, legat și bogat ilustrat	20 \$ USA
DACIA, de Vasile Pârvan	3 \$ USA
PRECURSORI, de Octavian Goga	3 \$ USA
ISTORIA PARTIDELOR. NATIONAL, TARANESC SI NATIONAL-TARANESC, de Pamfil Selcaru, vol I, II	12 \$ USA
ISTORIA POLITICA SI MILITARA A RAZBOIULUI ROMANIEI CONTRA RUSIEI SOVIETICE, de General Platon Chirnoaga	8 \$ USA
KARL MARX: INSEMNARI DESPRE ROMANI. Texte inedite cu comentariu de Pamfil Selcaru	8 \$ USA
STEFAN CEL MARE, VOIEVOD AL MOLDOVEI, de prof. Alexandru Boldur	8 \$ USA
ISTORIA DACIEI SI CONTINUITATEA DACOROMANA, de General Platon Chirnoaga	8 \$ USA
LE NID, UNITE DE BASE DU MOUVEMENT LEGIONNAIRE, de Faust Bradescu	5 \$ USA
POVESTI FARA TARA, nuvele, de Faust Bradescu, N. Novac și N. S. Govora	5 \$ USA
UNIREA NATIONALA IN COMPLEXUL POLITIC EUROPEAN, de Pamfil Selcaru	3 \$ USA
DICTIONAR ROMAN-SPANIOL, de Prof. Ion Protopopescu, rustică.	4 \$ USA
Legat până	5 \$ USA
CORNELIU ZELEA CODREANU, DOUAZECI DE ANI DE LA MOARTE, de Gr. Manollescu, T. Popescu, etc	3 \$ USA
MOTA SI MARIN, DOUAZECI SI CINCI DE ANI DE LA MOARTE, de Prut y Soutzo, Marqués de Nantouillet, Blas Pinar, Gr. Manollescu	5 \$ USA